

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická

Diplomová práce

**Vzájemná práva a povinnosti advokáta a
klienta**

Kristýna Součková

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, dne .....

.....
Kristýna Součková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu své diplomové práce JUDr. Radku Spurnému za jeho ochotu, udělené rady a připomínky, které mi v průběhu vypracování diplomové práce poskytl.

Mé poděkování patří také celé mé rodině za podporu, kterou mi poskytovala nejen při tvorbě diplomové práce, ale i během celého studia.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Vývoj práv a povinností v advokacii.....	3
2.1 Vývoj práv a povinností do roku 1848.....	3
2.2 Vývoj práv a povinností od roku 1848 do 1918.....	5
2.3 Vývoj práv a povinností od roku 1918 do 1938.....	7
2.4 Vývoj práv a povinností od roku 1938 do 1948.....	7
2.5 Vývoj práv a povinností od roku 1948 do 1989.....	8
2.6 Vývoj práv a povinností od roku 1989 do 1996.....	11
2.7 Vývoj práv a povinností od roku 1996 do současnosti.....	12
3. Vzájemná práva a povinnosti advokáta a klienta	14
3.1 Advokát a klient.....	14
3.2 Práva advokáta	16
3.2.1 Právo odmítnout poskytnutí právních služeb	16
3.2.2 Právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb	17
3.2.3 Právo na odměnu za právní služby.....	19
3.2.4 Právo nechat se zastoupit při výkonu advokacie.....	21
3.2.5 Právo na informace od klienta.....	23
3.3 Povinnosti advokáta	24
3.3.1 Povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny.....	24
3.3.2 Povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb	26
3.3.3 Povinnost vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb.....	27
3.3.4 Povinnost činit neodkladné úkony po ukončení poskytování právních služeb.....	28
3.3.5 Povinnost zachovávat mlčenlivost	28
3.3.6 Povinnost řádně informovat klienta o případu	31
3.3.7 Povinnost pečovat o peníze a jiné hodnoty klienta s péčí řádného hospodáře.....	32
3.3.8 Povinnost vést dokumentaci a odevzdat klientovi všechny významné písemnosti.....	34
3.3.9 Povinnost ustanovit si zástupce	35
3.3.10 Povinnost nezpůsobit klientovi v souvislosti s výkonem advokacie újmu.....	37

3.4 Práva a povinnosti advokáta při poskytování právních služeb v rámci Evropské unie	39
3.5 Práva a povinnosti advokáta ve vybraných evropských zemích	40
3.6 Práva a povinnosti advokáta v USA.....	42
3.7 Práva klienta	44
3.7.1 Právo udílet advokátovi pokyny a požadovat jejich splnění	45
3.7.2 Právo na informace o svém případě	45
3.7.3 Právo, aby poskytnuté informace zůstaly v tajnosti	46
3.7.4. Právo na náhradu způsobené újmy	46
3.7.5 Právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb	48
3.7.6 Právo na bezplatnou obhajobu nebo určení advokáta komorou.....	48
3.8 Povinnosti klienta	50
3.8.1 Povinnost součinnosti s advokátem.....	50
3.8.2 Povinnost nahradit advokátovi způsobenou újmu.....	51
3.8.3 Povinnost uhradit advokátovi odměnu	51
4. Porušení povinností advokáta a klienta.....	52
4.1 Porušení povinností advokátem.....	52
4.1.1. Soukromoprávní odpovědnost.....	52
4.1.2 Veřejnoprávní odpovědnost	53
4.1.3 Kárná odpovědnost.....	53
4.1.4 Kárné řízení	54
4.1.5 Statistiky kontrolního oddělení a kontrolní rady ČAK	56
4.2 Porušení povinností klientem	58
4.2.1. Soukromoprávní odpovědnost.....	58
4.2.2. Veřejnoprávní odpovědnost	58
5. Závěr.....	60
6. Summary	62
7. Seznam použitých pramenů a literatury	63
7.1 Učebnice, komentáře, monografie.....	63
7.2 Publikace v odborných časopisech.....	63
7.3 Právní předpisy	64
7.4 Judikatura	66
7.5 Elektronické zdroje.....	67
8. Přílohy	68

Seznam použitých zkratk

advokátní kárný řád	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád, ve znění pozdějších předpisů.
advokátní tarif	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů.
ČAK	Česká advokátní komora
etický kodex	Usnesení představenstva České advokátní komory č.1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, ve znění pozdějších usnesení.
Komora	Česká advokátní komora
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
TrŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
ZoA	zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
ZÚS	zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

1. Úvod

Vztah mezi advokátem a klientem je vztahem, který je oboustranný a založený na vzájemné důvěře. Klient očekává od svého právního zástupce jen ty nejlepší služby, brilantní řešení vzniklých situací a rychlé vypořádání jeho požadavků. Advokát, jako osoba prokazující své právní znalosti a praktické dovednosti, naopak očekává upřímné a pravdivé vyličení všech skutečností, které s případem souvisejí. Oba mají svá práva i povinnosti, oba chtějí vyjít z dané situace kladně a prospěšně. Ať už vyřešením problému na straně klienta, či s dobrým jménem a pocitem dobře odvedené práce na straně advokáta. Výběr advokáta není lehká věc, stejně jako volba, kterého klienta zastupovat a kterého nikoliv. Jelikož advokát vykonává advokacii jako nezávislá osoba a klient vstupuje do právního vztahu s advokátem jako osoba požadující poskytnutí právních služeb, musí tomuto vztahu být stanoveny i určité zákonné mantinely.

Cílem této diplomové práce je analyzovat vztah advokáta a klienta na základě jejich vzájemných práv a povinností. V práci bych se chtěla zaměřit na vymezení většiny práv a povinností, které mezi sebou advokát a klient v právním vztahu mají. Jelikož je úprava některých práv a povinností velmi rozsáhlá, pokusím se je vymežit hlavně v rámci právního vztahu mezi advokátem a klientem. Proto se i s ohledem na rozsah práce nebudu již tolik zabývat jejich celkovým detailním rozbohem.

Jednotlivá práva a povinností vyplývají nejen z platných právních předpisů, ale i ze stavovských předpisů upravujících výkon advokacie, proto bych je v práci také chtěla zmínit. Dále je třeba zmínit i judikaturu soudů a kárná rozhodnutí kárné komise ČAK, která dotvářejí výklad jednotlivých ustanovení.

Ačkoliv se některá práva a povinnosti zdají přizpůsobená potřebám současné doby, je možné, že nejsou v platnosti zdaleka tak krátkou dobu, jak se nám na první pohled může zdát. Proto bych se také zaměřila na historický vývoj a proměnu jednotlivých práv a povinností advokátů v čase a v dobovém kontextu, aby bylo možné dospět k důvodnosti současné podoby platné právní úpravy.

Jelikož se tato práce nezabývá právním vztahem advokáta a klienta jako takovým, je její velká část zaměřena zejména na rozbor konkrétních práv a povinností advokáta a klienta, která se oboustranně prolínají a navazují na sebe. Pokusím se je tedy vymežit nejenom v rámci jejich zákonné úpravy, ale i zdůraznit jejich provázanost ve vztahu mezi klientem a advokátem.

V rámci členství České republiky v Evropské unii a možnosti volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu se práce zaměřuje i na práva a povinnosti, kterými se advokát ve vztahu ke klientovi musí řídit při poskytování právních služeb mimo územní hranice České republiky.

Aby bylo možné zhodnotit úpravu práv a povinností advokáta daných mu českou právní úpravou, uvedla bych i některá ustanovení o právech a povinnostech z právních úprav vybraných evropských zemí a americkou právní úpravu.

Pro komplexnost práce se v její závěrečné části chci věnovat následkům porušení povinností, ať už na straně advokáta nebo klienta. V této části práce bych chtěla rozebrat zejména kárnou odpovědnost advokáta a kárné řízení. Dále také soukromoprávní odpovědnost vzniklou při způsobení majetkové škody a nemajetkové újmy advokátem a trestněprávní odpovědnost advokáta. Jelikož je porušení povinností na straně advokáta závažným proviněním v rámci advokátního stavu, zmínila bych i četnost podaných stížností kontrolnímu oddělení ČAK a následných kárných opatření, která jsou advokátům uložena.

Téma této diplomové práce jsem si zvolila z důvodu jeho možného spojení s praktickými znalostmi. Proto v rámci jednotlivých práv a povinností advokáta a klienta chci zmínit i některá kárná rozhodnutí, která rozebírají jejich jednotlivá porušení v praxi. Dalším důvodem pro výběr tématu byla i skutečnost, že po ukončení studia bych se advokacii chtěla věnovat a již jsem měla možnost se do chodu advokátní kanceláře zapojit jako právní asistentka v rámci praxe při studiu. Zároveň jsem také chtěla získat teoretické znalosti o jednotlivých právech a povinnostech advokáta a klienta, které bych mohla uplatnit i po ukončení studia.

2. Vývoj práv a povinností v advokacii

Pro celistvost práce, která se zabývá zejména úpravou práv a povinností advokáta a klienta v České republice je třeba nastínit, jak v českých zemích probíhal vývoj právní úpravy jednotlivých práv a povinností v historickém kontextu.

2.1 Vývoj práv a povinností do roku 1848

Stejně jako ve většině evropských zemí i v českých zemích platilo, že advokacie se nejprve vyvíjela spíše v materiální podobě. Docházelo tedy k výkonu povolání ve smyslu dnešní „advokacie“, ale po formální stránce tento výkon nebyl příliš upraven právními prameny. Již v této době však bylo třeba udílet právní rady, ponaučení, provádět právní úkony či obhajovat zájmy osob před soudem. Až s postupným vývojem se tato materiální podoba přesunula do podoby formální, kdy jsou podmínky pro výkon advokacie stanoveny v právní normě.¹ Do roku 1848 byla úprava práv a povinností v „advokacii“ roztržštěná a nejednotná. Záměrně uvádím slovo „advokacie“ v uvozovkách, protože k výkonu povolání ve smyslu dnešních advokátů zdaleka ještě nedocházelo, ale již existovala první povolání, která svým vývojem směřovala k výkonu povolání advokáta, tak jak ho známe v současném pojetí. První zmínky o výkonu advokacie nalezneme jak v zemském právu, tak i v právu městském, přičemž jednotná společná úprava prozatím neexistovala. Právní normy o advokacii byly různě upraveny v právních pramenech českých zemí.

Jedním z prvních pramenů, který se o advokacii zmiňuje, je Cinfirmacio diplomatis de civitate Nova villa z roku 1223, kde je zmínka o „Theoderico advocato“.² Dalším pramenem, kde můžeme nalézt předchůdce dnešních advokátů, je *Řád práva zemského Ondřeje z Dubé* ze 14. století. Ten zmiňuje zejména institut prvních obhájců tzv. řečníků. Z řádu vyplývá, že řečník měl již v této době právo na mzdu. Také zavádí právo na přidělení řečníka tomu, kdo by ho neměl a žádal o něj. Řečníci měli být nápomocní zejména při přísahách a měli klienta poučovat o procesním postupu.³ Dalšími obdobnými obhájci byli tzv. páni

---

¹ BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 16

² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4, str. 379.

³ BALÍK, Stanislav. *Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie*. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 11

z lavic, které zmiňuje *Vladislavské zřízení zemské* ze 16. století. Ti měli za úkol zejména procesně poučit účastníka soudu.⁴

Institut řečníka dále také upravují *Práva městská království Českého a markrabství Moravského od Pavla Kristiana z Koldína*. Koldínův zákoník již stanovuje řadu podmínek pro výkon funkce řečníka a stanovuje i jistá pravidla obdobná těm, která jsou stanovena pro výkon advokacie dnes. Podmínky pro výkon funkce řečníka a povinnosti, které ve svém povolání musel dodržovat, byly zejména následující: má to být muž dobrý a poctivý, musí zachovávat uctivost soudu i protistraně, neodkládat pře, nebrat příliš mnoho klientů, převzít věc ex offio ve věci vdov, sirotků a chudých a má právo požadovat spravedlivou mzdu.⁵

Další zmínku o řečnících najdeme v *zemském zřízení z roku 1530*. To stanovilo zákaz podílové odměny, úpravu práv chudých a stanovení odměny řečníků (doposud byla upravena pouze městským právem). Dalšími povinnostmi, které byly postupně zavedeny, jsou povinnost řečnické přísahy, zákaz ročních paušálů a také povinnost, aby zájemci uměli dobře právo.⁶ Již v této době docházelo k většímu formalizování úpravy výkonu povolání řečníka a bylo prosazeno omezení počtu osob, které toto povolání mohou vykonávat. V *usnesení generálního sněmu z r. 1615*, byly stanoveny další povinnosti související s výkonem povolání řečníka a byl stanoven konkrétní seznam řečníků, kteří mohou v českých zemích vykonávat toto povolání.⁷ Můžeme říci, že „Usnesení generálního sněmu je první úpravou formální advokacie v českých zemích a „prvním advokátním řádem“.“⁸

Následující období již přineslo výrazné formalizování úpravy advokacie. Již se také v právních normách objevují pojmy, které jsou nám známé i dnes tedy „prokurátor“ a „advokát“. Tyto pojmy můžeme najít například již v *Obnoveném zřízení zemském z roku 1627*, které zavedlo rozdělení na tzv. prokurátory a advokáty. Rozdíl mezi nimi spočíval zejména v tom, že prokurátor za stranu

---

⁴ BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 19.

⁵ BALÍK, Stanislav. *Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie*. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 15-18

⁶ BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 20-21.

⁷ BALÍK, Stanislav. *Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie*. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 26-27

⁸ BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 21.

procesně vystupoval a činil procesní úkony, například podání a advokát tato podání sepisoval. Prokurátor se mohl nechat při výkonu zastoupit plnomocníkem. Mezi povinnosti, které měl jak advokát, tak prokurátor dodržovat, patřila povinnost být osobou poctivou a čestnou, s vážným a uctivým chováním. Z dřívějších právních norem se zachovala povinnost nehromadit jednotlivé případy.⁹

Další formalizování úpravy v tomto období přinesla *Deklaratoria z roku 1652*, kterými byla zakotvena povinnost vysokoškolského vzdělání pro výkon advokáta. „Patent z 26. srpna 1751 zavedl zákaz vést svévolné spory a zákaz úmyslně protahovat soudní řízení.“¹⁰ I přijetí *Josefinského soudního řádu z roku 1781*, kdy již byl prosazen princip numerus clausus, tedy omezení počtu osob, které mohly povolání advokáta vykonávat, vedlo k dalšímu zformalizování úpravy advokacie. Josefinský soudní řád také zavedl pro výkon povolání advokáta povinnost získat doktorát z práv a vykonat zkoušku po absolvování praxe.¹¹

Tímto obdobím byl završen úsek nejstarších dějin advokacie, kdy se úprava jednotlivých práv a povinností výrazně formovala a přetvářela, ale již zde si můžeme všimnout vzniku některých základních práv a povinností, které známe i dnes. Ve vztahu ke klientovi je to například právo na odměnu.

2.2 Vývoj práv a povinností od roku 1848 do 1918

Rok 1848 byl bezpochyby revolučním rokem nejen pro české země, ale díky nástupu parlamentarismu i pro většinu Evropy. Toto období od roku 1848 již můžeme označovat jako období moderní české advokacie díky tomu, že byl přijat advokátní řád z roku 1868. Ale již i vydání tzv. *prozatímního advokátního řádu císařským nařízením č. 364/1849 ř.z.*, bylo revolučním krokem zejména pro českou advokacii. Advokátní řád z roku 1849 má 21 paragrafů a již v úvodních ustanoveních zavádí sdružování advokátů do advokátních komor a svěřuje jim tak jistou samosprávu. Dále upravuje advokátní zkoušky

---

⁹ BALÍK, Stanislav. *Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie.* 1. vyd. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 29-33.

¹⁰ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny.* 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8, str. 216

¹¹ BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie.* Vyd. 1. Plzeň: Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 22-23.

a jmenování advokátů, čímž ruší princip numerus clausus. Řád také připouští při porušení povinností postih advokáta v rámci disciplinárního řízení.¹²

Tento řád však nebyl v účinnosti příliš dlouho. Již označení „prozatímní“ nám může naznačit, že se s ním nepočítalo na příliš dlouho dobu, a tak byl s účinností od 1. ledna 1869 nahrazen *advokátním řádem zákon č. 96/1868 ř.z.* o 41 paragrafech. Advokátní řád upravuje v úvodních ustanoveních přístup k povolání advokáta, který již není nikterak omezen a advokátem se tak může stát každý, kdo složí advokátní zkoušky a bude zapsán do seznamu advokátů. V druhém článku najdeme také poprvé část vydělenou přímo pro určení práv a povinností advokáta.

Mezi povinnosti advokátní řád řadí povinnost vykonávat zastoupení klientů pilně, věrně a svědomitě. Advokát by také měl být bezelstný, poctivý a zachovávat čest a vážnost stavu. Dále povinnost zachovávat mlčenlivost, přijmout případ *ex offio* a povinnost uchovávat spisy klientů. Řád advokátům přiznává i řadu práv, například právo odepřít zastoupení, dát straně výpověď, nechat se zastoupit jiným advokátem nebo koncipientem a právo na odměnu. Disciplinární dohled nad advokáty a koncipienty byl svěřen komorám.¹³ Disciplinární řízení však bylo upraveno až *zákonem č. 40/1872 ř.z., o vykonání moci disciplinární nad advokáty a kandidáty advokátskými*. Tento řád zůstal účinný po velmi dlouhou dobu, platil s několika změnami až do vzniku Československé republiky, tedy do 28. října 1918 a i dalších 30 let poté.¹⁴

Během 1. světové války byl další vývoj advokacie výrazně narušen probíhající válkou. Zákonodárná činnost tak zejména upravovala opatřeními činnost advokátních komor a právních čekatelů, kteří nemohli během války vykonávat svou praxi.¹⁵

Toto období však již můžeme řadit mezi moderní období advokacie, kdy došlo k jednotné formální úpravě výkonu advokacie. Zároveň i advokátním řádem z roku 1868 došlo k jednotné úpravě práv a povinností advokátů. Z dnešních práv a povinností advokáta ve vztahu ke klientovi se tu již objevuje povinnost mlčenlivosti, právo odepřít zastoupení (neboli dnešní právo odmítnou poskytnutí

---

¹² BALÍK, Stanislav. Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie.. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 34-37.

¹³ BALÍK, Stanislav. Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie.. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 44-47.

¹⁴ BALÍK, Stanislav. Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie.. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 67-68.

¹⁵ BALÍK, Stanislav. Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie. Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 38.

právních služeb), právo dát straně výpověď (dnes právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb) a právo nechat se zastoupit jiným advokátem.

2.3 Vývoj práv a povinností od roku 1918 do 1938

Po vzniku Československé republiky byly právní předpisy o advokacii převzaty i do československého právního řádu. Nadále zůstal v platnosti i advokátní řád č. 96/1868, který byl v tomto období několikrát novelizován. Nejvýznamnější novelou byla novela *zákonem č. 40/1922 Sb. z. a n., která měnila a doplňovala některá ustanovení o advokátech*. Novela však ničím významně neovlivnila stanovená práva a povinnosti advokáta oproti přijatému advokátnímu řádu z roku 1968. Novela ale nepřímo zavedla právo žen na přípuštění k výkonu advokacie. Případná kárná provinění byla řešena kárným řádem z roku 1872.

2.4 Vývoj práv a povinností od roku 1938 do 1948

I období druhé světové války přispělo ke zpomalení vývoje advokacie. Avšak zůstala zachována úprava z předcházejícího období první republiky. Během válečného období byla také přijata řada právních norem, které odrážejí události této doby. Přijetím *opatření stálého výboru č. 284/1938 Sb. z. a n. o prozatímní úpravě některých otázek týkajících se advokacie* opět nepřímo zavedlo princip numerus clausus, protože umožnilo odepřít výboru komory zápis do seznamu advokátů a seznamu kandidátů advokacie z důvodů dotčení veřejného zájmu.¹⁶ Dle tohoto opatření mohlo být odmítnutí zápisu do seznamů komorou aplikováno v městech, která měla více než 50.000 obyvatel nebo v jejich určité části. Tím byl znovu omezen svobodný přístup k výkonu advokacie.

V časopisu *Česká advokacie* byl v září 1939 publikován *Říšský řád právních zástupců*. Ten byl doplněn *nařízením z 30.dubna 1939*, které stanovilo právním zástupcům následující povinnosti. Povinnost vykonávat své povolání svědomitě, svojí činností prokazovat důvěru a úctu, povinnost náhrady škody, přijmout případ ex offio a dále povinnost mlčenlivosti. Právní zástupce měl právo odepřít požadovaný úkon, nechat se zastoupit jiným právním zástupcem a odepřít převzetí zastoupení. V případě porušení svých povinností měl právní zástupce povinnost strpět potrestání čestným soudem.¹⁷

---

¹⁶ BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*. Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4, str. 46.

¹⁷ BALÍK, Stanislav. *Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie*. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 120-122.

I advokacie byla zasažena právní úpravou, která diskriminovala a omezovala židovské advokáty a zastupování židovských občanů. *Vládní nařízení č. 136/1940 Sb.z.an., o právním postavení židů ve veřejném životě* změnilo zejména práva a povinnosti advokátů židovského původu. Toto nařízení zavedlo nemožnost výkonu advokáta žida při obhajování trestních věcí a jeho výmaz ze seznamu advokátů. Židé však mohli vykonávat povolání tzv. židovského právního zástupce avšak v omezeném počtu.

Po konci druhé světové války bylo potřeba navázat na předválečné období, a tak byl přijat *zákon 201/1946 Sb. z. a. n., o úpravě některých otázek týkajících se advokacie*, který se snažil toto období překlenout a upravit nejdůležitější věci např. otázku uznání vykonané právní služby nebo zdržení se nástupu do výkonu právní služby. Nadále však mohl být z důvodů veřejného zájmu odepřen zápis do seznamu kandidátů.

I v tomto období výrazně ovlivněném válkou nadále zůstaly v právní úpravě advokacie práva a povinnosti advokáta ve vztahu ke klientovi stanovená předcházející právní úpravou. A to zejména povinnost mlčenlivosti, právo odepřít požadovaný úkon nebo právo nechat se zastoupit jiným právním zástupcem. V Říšském řádu je tu již také výslovně zakotvena povinnost náhrady škody.

2.5 Vývoj práv a povinností od roku 1948 do 1989

Ani toto období nepřineslo advokacii přílišný rozkvět, ba naopak došlo k jejímu úpadku a právní normy byly z velké části ovlivněny stávajícím režimem. Také byl omezován dosavadní soukromoprávní charakter advokacie. Omezení soukromoprávního charakteru je možné zaznamenat již v *zákoně o advokacii (advokátní řád), č. 322/1948 Sb.*, který tak nahradil dosud platný zákon o advokacii z roku 1868. Nový zákon o advokacii již v § 2 uvádí, že advokáti vykonávají advokacii pouze v krajských sdruženích, čímž dochází k výraznému soukromoprávnímu omezení a zároveň zrušení stávajících advokátních komor a advokátních kanceláří. Dohled nad krajskými sdruženími vykonávalo Ústřední sdružení v Praze, nad celým výkonem advokacie však vykonával dohled zejména ministr spravedlnosti. Zákon dále zavádí i některé nové povinnosti advokátů, mezi které řadí: povinnost přispívat k zachování a upevnění lidově demokratického právního řádu a napomáhání státním orgánům, zákaz vykonávat jiné placené zaměstnání kromě vědecké činnosti. Dále uvádí povinnost plnit náležitě a poctivě převzaté úkoly, zachovávat mlčenlivost s výjimkou trestných činů stanovených

v zákoně na ochranu lidové demokratické republiky, pokusit se o smír mezi stranami a povinnost uchovávat spisy. Mezi práva advokáta řadí právo odmítnout zastupování strany, právo vypovědět zmocnění ze závažných důvodů a právo na mzdu. § 26 stanovuje možnost kárného řízení proti advokátovi, a to za přiměřeného použití předpisů platných pro soudce. Tento zákon nebyl příliš dlouho v platnosti, jelikož již v roce 1951 byl vydán nový zákon o advokacii.

Zákon o advokacii č. 114/1951 Sb., který nabyl účinnosti 1. ledna 1952 a stejně jako předcházející zákon o advokacii i tento nadále přispíval k dalšímu omezení soukromoprávního charakteru advokacie. Tímto zákonem také opět došlo ke změně struktury advokacie, a to zrušením advokátních sdružení, která byla ustanovením § 2 nahrazena tzv. pracovními kolektivy neboli advokátními poradnami, které byly právníckými osobami. Dohled vykonávalo Ústředí advokátních raden v Praze. Pro výkon advokacie bylo důležité i ustanovení § 13, který uvádí výčet podmínek pro výkon advokacie a zároveň v druhém odstavci upravuje možnost jejich prominutí ministrem spravedlnosti. Tudiž tak advokacii mohl vykonávat i ten, kdo neměl právnícké vzdělání či náležitou praxi v délce dvou let zakončenou odbornou zkouškou. Toto ustanovení bylo dalším znakem úpadku advokacie za této doby. Práva a povinnosti advokátů zůstaly upraveny obdobně s výjimkou zákazu přijímat plat či jinou majetkovou hodnotu, protože o platu rozhodovaly advokátní poradny. Advokát měl právo odmítnout zastupování a vypovědět plnou moc ze závažných příčin, dále měl povinnost zachovávat mlčenlivost s výjimkou zproštění ze strany klienta nebo ministra spravedlnosti, zákaz přijmout plat nebo jinou majetkovou výhodu, nevykonávat jiné placené zaměstnání kromě vědecké, publicistické a umělecké činnosti. Porušení bylo stíháno v kárném řízení vedeném Ústředím advokátních raden.

Ani tento zákon nezůstal v platnosti příliš dlouho. S přijetím nových právních norem bylo potřeba přizpůsobit výkon advokacie stávající právní úpravě. Proto došlo v červenci roku 1963 k přijetí *zákona o advokacii č. 57/1963 Sb.*, který měl dokončit budování tzv. socialistické advokacie.¹⁸ Tento zákon navazuje na předchozí platný zákon o advokacii z roku 1951. Z hlediska vývoje advokacie je významný v tom, že již tolik neomezuje soukromoprávní charakter výkonu advokacie, protože zmiňuje, že právní služby poskytují advokáti, kteří jsou

---

¹⁸ VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8, str. 553.

sdužení do krajských sdružení advokátů a v Praze do městských sdružení advokátů. Dohled nad nimi vykonává členská schůze. Své úkoly i nadále však plní v advokátních poradnách v čele s Ústředím československé advokacie. Advokátní poradny již však podle tohoto zákona nebyly právníckými osobami. Nadále zůstalo zachováno ustanovení o prominutí některých požadavků na výkon advokacie, kdy Ústředí mohlo čekateli prominout právní praxi i právní vzdělání a zároveň ministr spravedlnosti i státní občanství. Zákon mezi povinnosti advokátů řadí: povinnost využívat všech zákonem připuštěných prostředků a způsobů k poskytování právní pomoci, využívat svých znalostí a zkušeností k politické a výchovné činnosti mezi občany, povinnost zachovávat mlčenlivost s výjimkou případů zproštěných od Ústředí a povinnost nevykonávat jiné placené zaměstnání kromě vědecké a literární činnosti s výjimkou případů povolených od Sdružení. Práva advokátů zůstala téměř nezměněna a zákon mezi ně řadí: právo na odměnu, která však náleží krajskému sdružení a právo odmítnout zastupování ze závažných důvodů. Kárné řízení advokátů provádí výbor Sdružení.

V následujícím období normalizace navázal na tento zákon, *zákon č.118/1975 Sb., o advokacii*. Tento zákon téměř zachovává organizační strukturu advokacie ustanovenou zákonem z roku 1963, ale je oproti předchozím zákonům podrobnější, a tak v něm můžeme najít i důkladněji upravená práva a povinnosti, která advokátům stanovuje a přiznává. Co se týče povinností, advokát měl dle tohoto zákona povinnost: hájit práva a oprávněné zájmy zastoupeného svědomitě a důsledně, poskytovat právní pomoc účelně a hospodárně, nezískávat v souvislosti s poskytováním právní pomoci neoprávněný prospěch, nevykonávat jinou výdělečnou činnost kromě činnosti publicistické, literární, vědecké, umělecké a činnosti, která je krátkodobá nebo jednorázová a neohroží výkon advokacie nebo ji povolí ministr spravedlnosti, povinnost zachovávat mlčenlivost s výjimkou případů zproštěných od výboru Ústředí, odmítnout ze závažných důvodů právní pomoc. Advokátům přiznával právo nechat se zastoupit jiným advokátem nebo advokátním koncipientem a právo na odměnu, která i nadále náleží krajskému nebo městskému sdružení. Kárné řízení vykonávala kárná komise Ústředí. Tato právní úprava zůstala v platnosti až do roku 1990. Následující období však již mělo být pro advokacii jen obdobím rozkvětu.

I přes ovlivnění vládnoucím režimem můžeme i v tomto období najít práva a povinnosti stanovená advokátům ve vztahu ke klientovi z předcházejících období, ale i nově ustanovená. Jsou to např. povinnost zachovávat mlčenlivost,

povinnost využívat všech zákonem připuštěných prostředků a způsobů k poskytování právní pomoci, právo odmítnout zastupování strany, právo vypovědět zmocnění, právo na odměnu a právo nechat se zastoupit.

2.6 Vývoj práv a povinností od roku 1989 do 1996

Toto období se stalo přelomovým pro vývoj české advokacie, jelikož v něm došlo k přijetí dvou významných zákonů, které daly za vznik ustanovením použitým v současné právní úpravě a nebyly již ovlivněny vládnoucími režimy. Došlo tak k přijetí právních úprav založených na principech novodobé advokacie. Dne 1. července vstoupily v účinnost dva zákony: *zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované* a *zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii*.

Podnikoví a jiní právníci mohli v omezené míře poskytovat právní pomoc. Proto bylo potřebné přijmout právní normu upravující výkon jejich povolání. Zákon o komerčních právnících jim již také přiznává sdružování v komoře se sídlem v Praze. V zákoně je také upraven samostatný oddíl upravující práva a povinnosti komerčního právníka. Mezi povinnosti těchto právníků zákon řadí zejména vázanost ústavou, zákony a dalšími obecně závaznými předpisy a v jejich mezích příkazy klienta a povinnost chránit práva a oprávněné zájmy klienta. Právník měl také povinnost jednat čestně a svědomitě, zachovávat mlčenlivost a odpovídat klientovi za způsobenou škodu. Mezi práva, která právníkům zákon přiznává, lze zařadit právo odmítnout poskytnutí právní pomoci, odstoupit od smlouvy o poskytnutí právní pomoci a právo na odměnu. Disciplinární řízení příslušelo senátu Komory.

Zákon o advokacii, č. 128/1990 Sb. již výkon advokacie označuje jako nezávislé povolání provozované zpravidla za úplaty a se sdružením advokátů v České advokátní komoře. Přičemž stejně jako v předchozím zákoně i zde je již samostatná část věnovaná právům a povinnostem advokátů. Mezi povinnosti obdobně i tento zákon řadí povinnosti vázanosti ústavou, zákony a dalšími obecně závaznými právními předpisy, povinnost jednat čestně a svědomitě, chránit práva a oprávněné zájmy klienta, využívat k tomu všech zákonných prostředků, přijmout případ *ex offio*, zachovávat mlčenlivost a odpovědnost za škodu způsobenou klientovi. Dále právo vykonávat advokacii na celém území České republiky, odmítnout poskytnutí právní pomoci, odstoupit od smlouvy o poskytnutí právní pomoci a právo na odměnu. Kárné řízení v případě porušení

povinností provádí kárný senát Komory dle kárného řádu, přijatého usnesením celostátní konference advokacie dne 7.ledna 1994.

V tomto období již můžeme najít výslovnou povinnost vázanosti příkazy klienta a povinnost chránit práva a oprávněné zájmy klienta. Dále je také znovu výslovně zmíněna odpovědnost advokáta za způsobenou škodu. Ostatní již upravená práva a povinnosti ve vztahu ke klientovi zůstaly zachovány.

2.7 Vývoj práv a povinností od roku 1996 do současnosti

Přijetím *zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii* došlo s účinností od 1.7.1996 k odstranění dvojkolejné úpravy a přijetí dosud platného a účinného zákona upravujícího výkon advokacie v České republice. Přijetím tohoto zákona došlo i ke změně organizační struktury, protože se obě komory z předchozího období sloučily do jedné. Práva a povinnosti advokáta stanovená v samostatné hlavě jsou téměř shodná s předchozí zákonnou úpravou. Nově však přibyla povinnost postupovat při výkonu advokacie tak, aby nebyla snižována důstojnost advokátního stavu. Více o úpravě práv a povinností ve vztahu ke klientovi uvádím v následující kapitole. V případě, že advokát poruší své povinnosti dané mu zákonem o advokacii, může mu být uloženo kárné opatření.

Práva a povinnosti advokáta jsou uloženy nejenom zákonem, ale i jednotlivými stavovskými předpisy. Jedním z nejdůležitějších stavovských předpisů, ve kterém jsou práva a povinnosti advokátů upraveny je *usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníků ze dne 31. října 1996, kterým se stanovují pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky*. Úpravu práv a povinností, které vyplývají advokátovi z etického kodexu, opět uvádím v následující kapitole. Pravidla stanovená v etickém kodexu mají veřejnoprávní povahu. Z toho vyplývá, že advokát může být za jejich porušení potrestán v kárném řízení, ale můžou zakládat i odpovědnost trestní a občanskoprávní.¹⁹

V rámci členství České republiky v Evropské unii je důležité zmínit i *směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 98/5/EU ze dne 16. února 1998, o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace*. Dalším závazným dokumentem, který v rámci členství v EU a při výkonu advokacie mimo Českou republiku musí advokát

---

¹⁹ BALÍK, Stanislav. Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie.. 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5, str. 229.

dodržovat, je *Etický kodex advokátů v Evropské unie*, přijatý dne 28. října 1988 na plenárním jednání Rady evropských advokátních komor (CCBE) a *Charta základních principů evropské advokacie*, která byla přijata na plenárním zasedání v Bruselu dne 24. listopadu 2006 a která etický kodex advokátů v EU doplňuje. „Charta zahrnuje seznam deseti základních principů, které jsou společné pro národní i mezinárodní pravidla regulující advokacii.“²⁰

Závěrem lze říci, že současná úprava práv a povinností advokáta a klienta není obsažena komplexně v jednom právním předpise, ale je roztržena jak do zákona, tak do stavovských předpisů, které podrobněji upravují jednotlivá práva a povinnosti. Takováto úprava může být složitá z hlediska orientace nejen pro advokáty a advokátní koncipienty, ale i pro laickou veřejnost ve formě klientů.

---

²⁰ Charta základních principů evropské advokacie, ze dne 24. listopadu 2006, [online]. Brusel: CCBE [cit. 30.1.2016]. dostupné z: http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/CoC_Charter_Czech_la10_1253625489.pdf

3. Vzájemná práva a povinnosti advokáta a klienta

Advokát má řadu práv a povinností, které mu jsou stanoveny jak zákonem o advokacii, tak i stavovskými předpisy. Ty advokátovi vznikají okamžikem zápisu do seznamu advokátů. Práva a povinnosti advokáta můžeme vztahovat nejen ke klientovi, ale má je i vůči České advokátní komoře a advokátnímu stavu jako takovému.²¹ Zároveň s povinnostmi mu však jsou svěřena i jistá oprávnění, jejichž splnění může vyžadovat.

Vzájemná práva a povinnosti mezi advokátem a klientem jsou vymezena především v hlavě třetí, části druhé v § 16 - §31 ZoA a v čl. 6-10 etického kodexu. Některá práva a povinnosti jsou dále ještě dle § 53 odst. 1 písm. h) a i) ZoA podrobněji upraveny stavovskými předpisy. Než se však zaměřím na rozbor jednotlivých práv a povinností mezi advokátem a klientem, pokusím se vymezit osobu advokáta a klienta a jejich právní vztah.

3.1 Advokát a klient

Osoba advokáta je zákonem o advokacii definována velmi přesně. Advokát musí splňovat řadu požadavků stanovených zákonem, aby se mohl stát subjektem právního vztahu mezi ním a klientem a poskytovat právní služby. Dle zákona o advokacii je advokát ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou. Dalšími požadavky, které musí advokát pro zápis do seznamu advokátů splňovat, jsou: plná svéprávnost, vysokoškolské vzdělání v oboru právo, tříletá právní praxe, bezúhonnost, nebýt vyškrtnut ze seznamu advokátů, nebýt v pracovním nebo služebním poměru, složení advokátní zkoušky, uhrazení poplatku Komoře a složení advokátního slibu.²² V rámci členství v Evropské unii může poskytovat právní služby i advokát z jiného členského státu, a to jako evropský advokát. Ten může působit buď jako advokát hostující, nebo usedlý.²³ Seznam evropských usazených advokátů vede Komora.

Narozdíl od advokáta není osoba klienta v českém právním řádu nikterak definována. Klient je v advokacii především subjektem právního vztahu mezi ním a advokátem. Klientem se může stát jak osoba fyzická, tak osoba právnická, ale například i stát. Osobu klienta můžeme také definovat jako osobu, které jsou

---

²¹ Povinnosti advokáta [online]. Praha: ČAK. [cit. 30.1.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=40>.

²² Podrobněji § 5 odst. 1 ZoA.

²³ Podrobněji § 35f-35n ZoA.

poskytovány právní služby na základě odborné činnosti advokátů. Definici právní služby jako takové pak můžeme najít v ustanovení § 1 odst. 2 ZoA.²⁴ Přičemž kvalita poskytovaných právních služeb by měla být zaručena za všech okolností. Neměla by být ovlivněna tím, že advokát poskytuje služby klientovi na základě určení Komorou, ustanovení soudem nebo za sníženou odměnu pro sociálně slabého klienta.²⁵

Právní vztah advokáta a klienta nejčastěji vzniká na základě uzavřené smlouvy o poskytování právních služeb. Advokát však může být klientovi také určen Komorou nebo ustanoven soudem. Tímto okamžikem také advokátovi a klientovi vznikají vzájemná práva a povinnosti, které jsou povinni dodržovat. Tato práva a povinnosti přetrvávají po celou dobu poskytování právních služeb advokátem, ale mohou také trvat i po ukončení právního vztahu mezi advokátem a klientem např. povinnost činit neodkladné úkony po ukončení poskytování právních služeb.

K zániku právního vztahu mezi advokátem a klientem dochází zejména poskytnutím právní služby, pro kterou byla smlouva o poskytování právních služeb sjednána. Takovouto právní službou může být například sepsání smlouvy. Právní vztah mezi klientem může být také ukončen vypovězením smlouvy o poskytování právních služeb ze strany klienta i advokáta. V případě advokáta je vypovězení smlouvy jak jeho povinností, tak i oprávněním.²⁶ K zániku právního vztahu vedou i některé další skutečnosti. Těmi jsou zejména, vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů, úmrtí advokáta nebo úmrtí klienta. Pokud je klient advokátovi ustanoven soudem nebo určen Komorou, dojde k ukončení právního vztahu rozhodnutím soudu o zproštění zastupování nebo zrušením určení Komorou. Zprostit zastupování nebo zrušit určení advokáta lze při naplnění důvodů pro odmítnutí poskytování právních služeb dle § 19 odst. 1 ZoA nebo na jeho žádost, pokud dojde k narušení nezbytné důvěry mezi ním a klientem.

---

²⁴ § 1 odst. 2 ZoA Poskytováním právních služeb se rozumí zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Poskytováním právních služeb se rozumí rovněž činnost opatrovníka pro řízení ustanoveného podle zvláštního právního předpisu, je-li vykonávána advokátem.

²⁵ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0, str. 133.

²⁶ Více viz podkapitoly 3.2.2 Právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb a 3.3.3 Povinnost vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb.

3.2 Práva advokáta

3.2.1 Právo odmítnout poskytnutí právních služeb

Právo neposkytnout právní služby je základní právo každého advokáta. Toto právo ustanovené v § 18 odst. 1 ZoA do jisté míry narušuje právo na poskytnutí právní pomoci dané Listinou základních práv a svobod v čl. 37 odst. 2.²⁷ Není advokátovou obecnou povinností přijímat k poskytnutí právních služeb veškeré potencionální klienty. „Právo odmítnout právní pomoc je prakticky zcela na uvážení advokáta“.²⁸ Případné odmítnutí právních služeb by však měl zejména z etických důvodů vysvětlit klientovi.²⁹ Z mého pohledu může advokát potencionálního klienta odmítnout z vícero důvodů, například pokud je momentálně časově vytížen, případ je časově náročnější a jeho přijetí by ohrozilo řádné vyřešení ostatních věcí, které byly advokátovi klienty svěřeny. Advokát však také může klienta odmítnout, protože mu jeho případ nepřipadá atraktivní nebo má lukrativnější případy, kterým se chce věnovat.

Dle čl. 8 odst. 3 a 4 etického kodexu advokát může odmítnout právní služby, pokud ve věci nemá dostatek zkušeností, speciální znalosti nebo mu brání jeho zdravotní či psychický stav. Dalším případem dle čl. 8 odst. 6 etického kodexu je také možnost odmítnout právní služby, pokud by se měl za klienta zavázat k úhradě části nákladů bez nároku na proplacení. Etický kodex však v čl. 8 odst. 1 v zájmu ochrany také ukládá advokátovi povinnost učinit přiměřená opatření k odvrácení závažné újmy, která bezprostředně hrozí žadateli o právní služby. To neznámá, že advokát musí daný úkon pro žadatele vykonat i přesto, že nemá zájem ho zastupovat. Je ale povinen poskytnout mu přiměřenou radu nebo odkázat na jiného advokáta, který se danou oblastí zabývá.³⁰

Advokát může poskytnutí právních služeb odmítnout například i v případech, kdy již z první schůzky s potenciálním klientem je zřejmé, že vzhledem k jeho povaze či komunikaci by bylo řešení jeho právního problému pro advokáta komplikované nebo mohlo by vést k ohrožení jeho dobrého jména nebo zájmů ostatních klientů. Například pokud klient slibuje advokátovi vedlejší

---

²⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4, str. 382.

²⁸ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0, str. 133.

²⁹ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 116.

³⁰ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 116.

peněžní odměny za kladné vyřešení jeho případu nebo hrozí, že v případě záporného výsledku by byl schopný bezdůvodně šířit nepravdivé informace o průběhu poskytování právních služeb. Zákon o advokacii odmítnutí poskytnout právní služby limituje pouze pro případy, kdy je advokát k jejich výkonu ustanoven soudem nebo určen Komorou. Někdy se také toto právo může stát povinností, jak vyplývá z § 19 ZoA.³¹

3.2.2 Právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb

Advokátovo právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb upravuje zejména § 20 ZoA. Advokát má dle § 20 odst. 2 ZoA oprávnění smlouvu o poskytování právních služeb vypovědět, nechat zrušit své ustanovení nebo požádat Komoru, aby určila jiného advokáta v případě, že byla v jeho vztahu s klientem narušena vzájemná důvěra nebo mu klient neposkytuje potřebnou součinnost potřebnou k řádnému poskytování právních služeb. Potřebnou součinností se rozumí zejména předání listin, které má klient u sebe a které jsou pro vyřízení případu významné, reakce na korespondenci advokáta či telefonické vzkazy o potřebnosti dohody na dalším postupu ve věci.³²

Advokát je také dle § 20 odst. 2 ZoA oprávněn vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb v případě, že klientovy pokyny dané advokátovi jsou v rozporu s právními nebo stavovskými předpisy. V tomto případě mu však oprávnění vypovědět smlouvu vzniká až poté, kdy klienta o rozporu poučil a ten přesto na daných pokynech a postupu v rámci těchto pokynů trvá.

Pokud klient i přes učiněnou žádost nesloží přiměřenou zálohu na odměnu pro advokáta za poskytování právních služeb, je v takové situaci advokát také dle § 20 odst. 3 ZoA oprávněn k výpovědi smlouvy. Nesložení zálohy na odměnu ovšem neopravňuje advokáta nečinit neodkladné úkony v případě klienta do doby, než dojde k výpovědi smlouvy o poskytování právních služeb. Jak vyplývá z rozhodnutí kárné komise kárného senátu, advokát se například musí dostavit na soudní jednání ve věci klienta i přesto, že klient nezaplatil zálohu na odměnu za právní služby.³³

Výpovědní dobu je dle § 20 odst. 5 ZoA možné sjednat jak ze strany klienta, tak ze strany advokáta. Advokát může mít sjednanou výpovědní dobu

---

³¹ Více viz podkapitola 3.2.2 Povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb.

³² *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 134.

³³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 24.září 2004, sp. zn. K 61/04.

pouze pro případy, kdy dojde k narušení jeho vzájemné důvěry s klientem, která však zahrnuje i předchozí uvedené důvody pro vypovězení právních služeb. Narušením vzájemné důvěry se totiž rozumí i případy, kdy klient neposkytuje potřebnou součinnost, nesložil-li na žádost přiměřenou zálohu nebo i přes poučení ze strany advokáta trvá na pokynech, které jsou v rozporu s právními nebo stavovskými předpisy. Výpovědní doba v těchto případech nesmí přesáhnout délku tří měsíců. Není-li výpovědní doba sjednána, zaniká smlouva o poskytování právních služeb doručením výpovědi druhé straně.³⁴

Pokud půjde o advokáta ustanoveného soudem, bude zřejmě jedním z nejčastějších důvodů pro zrušení ustanovení narušení vzájemné důvěry mezi advokátem a klientem. Nejvyšší správní soud se v posuzování narušení vzájemné důvěry vyslovil tímto názorem: „Jedním ze základních předpokladů pro poskytování právních služeb advokátem je vzájemná, tedy oboustranná, důvěra. Při rozhodování soudu o žádosti o zrušení ustanovení zástupcem je třeba vždy pečlivě zkoumat, zda zákonné důvody (v tomto případě narušení důvěry § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii) jsou dány a zda za tvrzenými skutečnostmi se neskrývají jiné okolnosti.“³⁵ V tomto případě šlo o nedůvěru klientky, které byla ustanovena právní zástupkyně s jiným právním zaměřením, než byla klientčina věc. Přestože sama právní zástupkyně potvrdila její nezkušenost v tomto právním odvětví, soud odmítl její ustanovení pro nedostatek důvěry mezi ní a klientkou zrušit. Nejvyšší správní soud však konstatoval, že i v tomto případě důvody pro zrušení ustanovení právní zástupkyně nastaly. Dle mého názoru je zaměření právního zástupce důležité z hlediska důvěry jeho klienta. Pokud má právní zástupce zaměření v odvětví klientova případu, nabude klient o to větší důvěru, že advokát bude mít dostatek znalostí i zkušeností z praxe a jeho případ zdárně vyřeší. Proto lze nedůvěru klientky v takto ustanovenou právní zástupkyni spatřovat jako zcela odůvodněnou.

Aby bylo možné předejít situacím, kdy by mohla klientovi vzniknout újma například v důsledku neučinění úkonu, pro který je stanovena zákonná lhůta, má advokát dle § 20 odst. 6 ZoA povinnost po skončení smlouvy o poskytování právních služeb z výše uvedených důvodů po dobu 15 následujících dnů od konce smlouvy činit veškeré neodkladné úkony. Především se bude zejména jednat

---

³⁴Zákon o advokacii: komentář. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 134-135.

³⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.ledna 2008, sp. zn. 8 As 43/2007.

o případy, kdy musí být v zákonné lhůtě učiněn úkon nebo je nařízeno jednání ve věci klienta. Této povinnosti je však advokát zproštěn, pokud se s klientem dohodne jinak nebo klient učiní vhodná opatření zabraňující vzniku újmy na jeho právech nebo oprávněných zájmech.

3.2.3 Právo na odměnu za právní služby

Dle § 22 ZoA odst. 1 se advokacie vykonává zpravidla za odměnu. Proto advokátovi za poskytnuté právní služby náleží odměna neboli tzv. palmáre. Advokát je také oprávněn za poskytnuté právní služby předem požadovat od klienta přiměřenou zálohu. Úprava práva na odměnu je kromě zákona o advokacii i v čl. 10 etického kodexu. Dle § 22 odst. 3 ZoA způsob určení odměny a náhrad advokáta, který vykonává advokacii samostatně nebo společně s jinými advokáty (§ 11 odst. 1), případně i jejich výši, stanoví Ministerstvo spravedlnosti po předchozím vyjádření Komory vyhláškou. A to konkrétně *vyhláškou Ministerstva spravedlnosti, č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)*.

V praxi je dle mého názoru nejčastěji využívána smluvní odměna advokáta, která je založená na smluvní volnosti stran a může být tak upravena možnostem a potřebám klienta. Odměna může být ujednána přímo ve smlouvě o poskytování právních služeb a to stanovením konkrétní částky nebo způsobem jejího určení, za kterou budou služby klientovi poskytnuty. Smluvní odměna však může být dle § 3 odst. 2 advokátního tarifu sjednána i samostatně od smlouvy o poskytování právních služeb.

Při sjednání smluvní odměny s klientem je advokát dle čl. 10 odst. 1 etického kodexu povinen poskytnout klientovi pravdivé informace o rozsahu úkonů provedených v rámci právních služeb, které mu poskytuje a požadovat za ně přiměřenou odměnu. Smlouva, kterou uzavírá advokát s klientem, nesmí dle čl. 10 odst. 6 zavazovat klienta k plnění za nevýhodných podmínek. Tato možnost připadá v úvahu pouze tehdy, pokud je smlouva uzavřená v písemné podobě a klient měl možnost se o ní poradit s jiným advokátem nezávislým na advokátovi, který smlouvu zhotovil.

Smluvní odměna může být dále stanovena jako fixní, časová, úkonová nebo podílová. § 4 odst. 3 advokátního tarifu advokátovi stanovuje povinnost přiměřenosti smluvní odměny. Ta nesmí být ve zřejmém nepoměru k hodnotě a složitosti věci. §5 advokátního tarifu dále upravuje nárok advokáta na poměrnou

část smluvní odměny, pokud advokát klientovi neposkytne služby ve sjednaném smluvním rozsahu.

Fixní odměna je zpravidla odměna sjednaná pevnou částkou za poskytnuté právní služby. Časová odměna se odvíjí zpravidla od počtu hodin, které byly vynaloženy na úkony právních služeb a příslušnou sazbou za časovou jednotku nejčastěji hodinu. Úkonová odměna se naopak odvíjí od počtu vykonaných úkonů a stanovené sazby za jeden úkon právní služby. Dle § 4 odst. 1 je klient oprávněn vyžadovat při vyúčtování i časovou specifikaci jednotlivých úkonů. Dále má advokát dle § 4 odst. 2 advokátního tarifu povinnost předem upozornit klienta na překročení celkové výše předem učiněného odhadu výše časové odměny.

Podílová odměna je naproti tomu stanovena jako podíl na hodnotě nebo na výsledku věci. Stanovená odměna je pak dle čl. 10 odst.6 etického kodexu přiměřená, pokud je stanovený podíl na hodnotě věci nebo na výsledku věci nižší než 25%.

Není-li odměna advokáta za právní služby určena smluvně, řídí se ustanoveními advokátního tarifu o mimosmluvní odměně dle §1 odst. 1 advokátního tarifu. Tato odměna se pak bude řídit dle § 6 odst. 1 advokátního tarifu sazbou za jeden úkon právní služby a počtem vykonaných úkonů právní služby.

Klient může také od advokáta vyžadovat zdůvodnění určené výše mimosmluvní odměny, kterou by mu měl advokát dle svých záznamů odůvodněně vysvětlit. Advokát má naopak právo mimosmluvní odměnu dle advokátního tarifu zvýšit či naopak snížit. Ke zvýšení mimosmluvní odměny má advokát dle § 12 odst. 1 advokátního tarifu právo tehdy, pokud koná úkony mimořádně časově obtížné nebo je-li k ní zapotřebí užití cizího jazyka. Vrchní soud v Praze konstatoval, že jde i o případy, kdy úkony probíhají mimo obvyklou pracovní dobu např. v pozdních nočních hodinách, o svátcích nebo víkendech.³⁶ Snížení mimosmluvní odměny až o polovinu nechává zákon i stavovské předpisy na uvážení advokáta, např. půjde-li o sociálně slabšího klienta.

Advokát je oprávněn žádat nejen odměnu, ale i přiměřenou zálohu za právní služby. Výše zálohy by však dle čl. 10 odst. 7 etického kodexu neměla být v nepoměru vzhledem k odhadu celkové výše odměny a k očekávaným hotovým výdajům. Nezaplacení zálohy může být, jak již bylo uvedeno výše,

---

³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. února 2002 sp.zn. 8 To 12/02.

důvodem pro vypovězení smlouvy o poskytování právních služeb dle § 20 odst. 3 ZoA. K výpovědi však může advokát přistoupit až poté, kdy klientovi marně uplyne lhůta, kterou mu stanovil k zaplacení zálohy.

K odměně si advokát také může přičíst náhradu hotových výdajů a náhradu za promeškaný čas.³⁷ Hotovými výdaji jsou například náklady za pořízené opisy, překlady, poštovné, znalecké posudky nebo zaplacené poplatky. Náhrada za promeškaný čas je definována jako „úhrada za čas strávený cestou ze sídla advokáta do místa provádění úkonu nebo za čas promeškaný v důsledku zpoždění zahájení jednání o více než třicet minut.“³⁸ Pokud je advokát plátcem daně z přidané hodnoty je dle § 23a ZoA oprávněn si k odměně přičíst i částku odpovídající výši této daně.

V rámci dodržení etického kodexu a zachování vážnosti a důstojnosti advokátního stavu by advokát měl usilovat o to, aby se klientův spor vyřešil v rámci finanční náročnosti co nejefektivněji. Proto by mu měl dle čl. 10 odst. 9 alespoň navrhnout vypořádání sporu cestou mimosoudního řešení nebo rozhodčího řízení. Advokát by měl také klienta informovat o jeho případném nároku na bezplatnou právní pomoc.

3.2.4 Právo nechat se zastoupit při výkonu advokacie

V případě, že se advokát nemůže účastnit určitého úkonu v rámci poskytování právních služeb pro klienta, má právo nechat se zastoupit. Vždy by však s advokátovým zastoupením měl souhlasit i jeho klient a měl by o takovém zastoupení být srozuměn.³⁹ Pokud to zvláštní zákon nezakazuje, může se advokát nechat zastoupit i svým zaměstnancem nebo koncipientem. Toto právo najdeme v § 26 ZoA a dále ho upravuje *usnesení představenstva České advokátní komory č.6/1998 Věstníku, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta*. Zde najdeme v čl. 2 úpravu zastoupení advokáta koncipientem nebo jeho zaměstnancem.⁴⁰ Dále však

---

³⁷ Zákon o advokacii: komentář. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 157.

³⁸ Zákon o advokacii: komentář. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 158.

³⁹ Zákon o advokacii: komentář. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 207.

⁴⁰ Čl. 2 Advokát může ustanovit advokátního koncipienta nebo jiného svého zaměstnance svým zástupcem jen pro provedení takových úkonů právní pomoci, u nichž lze vzhledem k jeho znalostem, osobním vlastnostem a dosavadní praxi, jakož i vzhledem k povaze věci předpokládat, že je advokátní koncipient nebo jiný zaměstnanec advokáta provede s potřebnou odbornou péčí a v souladu s právy a povinnostmi, které pro advokáta vyplývají ze zákona a ze stavovských předpisů.

dle čl. 8 nesmí advokát ustanovit advokátního koncipienta svým zástupcem v řízení před vrchním soudem (kromě případů, kdy rozhoduje jako odvolací soud avšak nejdříve po jednom roce právní praxe koncipienta), Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem.

Zvláštním zákonem, který upravuje výjimku ze zákona o advokacii je např. ustanovení § 35 TR, kdy se advokát jako obhájce v trestním řízení může nechat zastoupit svým koncipientem pro jednotlivé úkony v rámci trestního řízení s výjimkou řízení před krajským soudem jako soudem prvního stupně, před vrchním soudem a Nejvyšším soudem.

Co se týče rozsahu zastoupení, advokát není právními předpisy nijak limitován rozsahem úkonů, pro které se nechá zastoupit. Advokáti často svěřují řadu svých úkonů advokátním koncipientům. Je však otázka, zda je to ve všech případech vhodné a z hlediska náročnosti rozumné. Například v trestním řízení by se advokát zejména z etických důvodů a z důvodů jeho větší odbornosti a delší procesní praxe neměl nechat zastoupit advokátním koncipientem pro všechny úkony obhajoby. Větší část obhajoby by měla jako obhájci náležet výhradně advokátovi.⁴¹ Jak již bylo řečeno, advokát není právními předpisy nikterak limitován rozsahem úkonů, pro které se nechá zastoupit. Z toho vychází i rozhodnutí kárného senátu v případě, kdy se advokát nechal při všech úkonech trestního řízení zastoupit advokátními koncipienty, a to i přes nesouhlas klienta. Ve svém odůvodnění se kárný senát zaměřuje hlavně na to, že žádný právní předpis, ani předpis stavovský, neukládá advokátovi, aby obhajobu prováděl výlučně nebo převážně osobně.⁴² Proto rozsah využití tohoto práva zůstává zejména na úvaze advokáta a jeho důvěře v zástupce, kterému zastoupení svěří.

Dalším zákonem, který výjimku z oprávnění nechat se zastoupit při výkonu advokacie upravuje je *zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu*, který v § 31 zakazuje zástupci účastníka řízení nechat se zastoupit v řízení před Ústavním soudem advokátním koncipientem. Takovýmto zástupcem účastníka v řízení může být pouze advokát. Zákon však nevylučuje, aby se advokát nechal zastoupit jiným advokátem.

---

⁴¹ VYDRA, Jan: K otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem. Bulletin advokacie, 2004, č.10 s. 43, ISSN 1210-6348.

⁴² MANDÁK, Václav.: Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, Bulletin advokacie, 2003, č.10 s. 26, ISSN 1210-6348.

3.2.5 Právo na informace od klienta

V rámci udržování dobrého vztahu mezi advokátem a klientem a v rámci záruky za řádné vyřešení klientova případu je advokát oprávněn od klienta vyžadovat dostatečné a pravdivé informace a požadovat jeho součinnost v předávání nových informací a skutečností po celou dobu poskytování právních služeb. Toto právo je možné odvodit od povinnosti klienta poskytovat potřebnou součinnost advokátovi a ustanovení § 20 odst. 2 ZoA. Ten dává advokátovi oprávnění vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb, požádat o zrušení ustanovení nebo požádat Komoru o určení jiného advokáta v případě, že klient neposkytuje advokátovi právě potřebnou součinnost.

„Příjemcem informací by advokát měl být na základě důvěry.“⁴³ Advokát si již při prvních setkáních poskytnuté informace právně posuzuje a zjišťuje skutkový stav okolností. Také již průběžně na informace aplikuje právní normy, a proto je důležité, aby znal co nejvíce podstatných detailů pro právní posouzení věci.⁴⁴

Dále dle čl. 6 odst. 3 etického kodexu nesmí advokát ověřovat bez souhlasu klienta, zda informace, které mu poskytuje, jsou skutečně pravdivé. Dle mého názoru je však pro advokáta velmi ponižující, pokud se informace dané klientem a poté použité advokátem v žalobě ukáží při prvním jednání u soudu jako nepravdivé. Například pokud klient advokátovi nesdělí, že protistrana vlastní listinné důkazy, které jeho uvedená fakta vyvrací.⁴⁵ Jelikož je vztah mezi advokátem a klientem založen především na vzájemné důvěře, má advokát právo spoléhat na to, že mu klient poskytuje pravdivé informace o svém sporu. Pravdivost informací si může také částečně ověřit z poskytnutých listinných důkazů od klienta. Dle výkladu komentáře k čl. 6 etického kodexu však postačí, pokud je důvěra advokáta v poskytované informace od klienta alespoň přiměřená okolnostem případu.⁴⁶ Tedy advokát nemusí věřit každé informaci, kterou mu klient poskytne o svém případě, ale nemělo by v rámci poskytování právních služeb dojít k situacím, kdy nepravdivě poskytnutá informace bude v rámci

---

⁴³ SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4, str. 383.

⁴⁴ TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu*. V Praze: C.H. Beck, 2013, 240 s., Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-345-8, str. 53.

⁴⁵ JIRSA, Jaromír et al. *Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty*. Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 427 s. ISBN 80-86920-11-9, str. 188.

⁴⁶ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 454.

úspěchu ve věci zásadní a klient přesto bude na její pravdivosti trvat. Pak by nesouhlas klienta s jejím ověřením mohl být pro advokáta natolik závažný, že by v průběhu dalšího poskytování právních služeb již nemusel mít důvěru ani v ostatní tvrzení klienta.

3.3 Povinnosti advokáta

V oboustranném právním vztahu mezi advokátem a klientem, je klient stranou vyžadující větší ochranu. A to především proto, že advokát může využít svého postavení a odborných znalostí. Proto je také advokátovi uloženo zákony a stavovskými předpisy více povinností než práv, aby byla zaručena ochrana zájmů klienta jako slabší strany.

3.3.1 Povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny

Jednou ze zásadních povinností, které advokát musí plnit v rámci vztahu mezi ním a klientem je povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Tato povinnost je nejen upravena v § 16 odst. 1 ZoA, ale i v čl. 6 odst. 1 etického kodexu. Advokát je povinen postupovat ve věci dle pokynů klienta a není oprávněn sám určovat za klienta jiný postup, pokud si to klient nepřejí a nevydá s takovým pokynem souhlas. Povinnost řídit se pokyny však plnit nemusí, pokud by klientovi pokyny byly v rozporu s právním nebo stavovským předpisem např. klient navrhuje opatření nezákonného důkazu. O tom, že takový postup je v rozporu s předpisy, které musí advokát v rámci výkonu advokacie dodržovat, musí být klient přiměřeně poučen. Pokud by na nich klient přesto nadále trval, je to také důvod pro vypovězení smlouvy o poskytování právních služeb, podání žádosti o zrušení ustanovení nebo podání žádosti o určení jiného advokáta Komorou dle § 20 odst. 2 ZoA.

„Mezi práva a oprávněné zájmy klienta náleží nejen právo na poskytování právních porad a na zastupování před soudy a jinými orgány, ale také právo na to, aby advokát komunikoval s osobami, jejichž zájmy jsou v rozporu se zájmy klienta (resp. s jejich právními zástupci), napomáhal smírnému řešení problémů klienta a poskytoval klientovi i další potřebné služby. Za oprávněné zájmy klienta

však nelze v žádném případě považovat zájmy, které jsou v rozporu se zákonem, ani zájmy, které jsou v rozporu s dobrými mravy.⁴⁷

Advokát by měl při výkonu advokacie dle čl. 6 odst. 1 etického kodexu upřednostňovat oprávněné zájmy klienta jak před svými, tak i před zájmy ostatních advokátů. Tato povinnost platí bez ohledu na to, jestli právní vztah mezi advokátem a klientem vznikl na základě smlouvy o zastupování nebo byl advokát klientovi ustanoven soudem či určen Komorou. K prosazování práv a oprávněných zájmů klienta je advokát dle § 16 odst. 2 ZoA povinen uplatnit všechny zákonné prostředky, které mohou být ve prospěch klienta. Může jít tedy o vyhledávání a předkládání důkazů, navrhování provedení důkazů či podání řádných a mimořádných opravných prostředků. Porušení této povinnosti konstatoval kárný senát v případě advokáta, který podal odvolání v zastoupení klienta den po uplynutí zákonné lhůty pro podání odvolání, i když mu klient pokyn udělil poslední den lhůty.⁴⁸ Jelikož by se měl advokát řídit pokyny svého klienta a upřednostňovat jeho zájmy byla jeho argumentace o jasné neúspěšnosti podaného odvolání pro kárný senát nedostatečná.

Ovšem i ve snaze prosadit práva a oprávněné zájmy klienta se může advokát názorově dostat do rozporu s klientovým pokynem. Je tedy pak zejména na advokátovi, aby klientovi dostatečně přesvědčivě vysvětlil a zdůvodnil správnost postupu oproti pokynu klienta, který může být pro případ naprosto nepotřebný. Pokud je však rozpor mezi pokyny klienta a snahou advokáta prosadit jeho zájmy tak velký, že dojde k narušení vzájemné důvěry mezi advokátem a klientem, může to být důvodem k ukončení právního vztahu ze strany advokáta nebo ze strany klienta.⁴⁹

Tato povinnost je také dále speciálně upravena pro případ nutné obhajoby v § 41 TrŘ, kdy je obhájce povinen poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, účelně využívat k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně. Dle mého názoru je toto ustanovení jen výslovnou specifikací výše uvedené povinnosti chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny.

---

⁴⁷ JANČAROVÁ, Markéta.: Práva a povinnosti ve vztahu advokáta a klienta, *Bulletin advokacie*, 2000, č. 10, s. 44. ISSN 1210-6348.

⁴⁸ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7. září 2009, sp. zn. K 66/2009

⁴⁹ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 107.

3.3.2 Povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb

Na oprávnění advokáta odmítnout poskytnutí právních služeb navazuje tato povinnost, kdy je advokát v následujících taxativně stanovených důvodech povinen poskytnutí právních služeb klientovi odmítnout. Dle rozsudku Městského soudu v Praze je „toto ustanovení nedává advokátovi možnost výběru a posouzení, zda může v takovém případě klienta zastupovat či nikoli, zda objektivně existují nebo advokátovi jsou známy informace, jimiž by mohl klienta neoprávněně zvýhodnit. Zákon naopak jednoznačně stanoví advokátovi v takovém případě povinnost odepřít poskytnutí právní služby tam, kde by mohlo kolizní využití informací nastat.“⁵⁰ Důvody, pro které je advokát povinen odmítnout poskytnutí právních služeb, požádat o zrušení ustanovení soudem nebo určení jiného advokáta Komorou jsou vymezeny v § 19 odst. 1 ZoA. Advokát je povinen poskytnutí právních služeb odmítnout, jestliže:

- „v téže věci nebo ve věci související již poskytl právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá,
- osobě, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní služby žádá, poskytl již v téže věci nebo věci související právní služby advokát, s nímž vykonává advokacii společně, nebo v případě zaměstnaného advokáta advokát, který je jeho zaměstnavatelem, anebo advokát, který je zaměstnancem stejného zaměstnavatele,
- by informace, kterou má o jiném klientovi nebo o bývalém klientovi, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit,
- projednání věci se zúčastnil advokát, případně osoba advokátovi blízká,
- zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, jsou v rozporu se zájmy advokáta nebo osoby advokátovi blízké.“⁵¹

Jak vyplývá z těchto důvodů daných zákonem je povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb vázána hlavně na případy, kdy by poskytnutím právních služeb byla narušena důvěra jiného klienta.⁵² Pokud některý z těchto případů nastane, advokát je povinen odmítnout poskytnutí právních služeb a učinit přiměřená opatření k odvrácení újmy, která odmítnutím žadateli právní služby bezprostředně hrozí. Kárný senát konstatoval, že „je kárným proviněním, jestliže advokát poté, kdy zastupoval jednoho klienta a získal o něm informace, převezme

---

⁵⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20.listopadu 2003, sp. zn. 11 Ca 98/2003.

⁵¹ § 19 odst. 1 ZoA.

⁵² SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4, str. 382.

zastoupení proti němu.⁵³ Nejenže by takové jednání mohlo poškodit bývalého klienta, ale mohla by tím být ohrožena i mlčenlivost advokáta o získaných informacích a jejich využití pro stávajícího klienta.

Etický kodex v čl. 8 odst. 5 upravuje povinnost odmítnout poskytnutí právních služeb všemi advokáty, kteří vykonávají advokacii ve sdružení, ve společnosti nebo v zahraniční společnosti, jestliže by alespoň jednomu z nich vznikla povinnost odmítnout právní službu pro klienta.

3.3.3 Povinnost vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb

Tato povinnost přímo navazuje na právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb, kdy zákon stanovuje povinnost vypovědět smlouvu, požádat o zrušení ustanovení nebo určení jiného advokáta Komorou z taxativně stanovených důvodů. Tato povinnost je ustanovena v § 20 odst. 1 z důvodů uvedených opět v § 19 odst. 1 ZoA. Zjistí-li advokát v průběhu poskytování právních služeb některý z důvodů uvedený v § 19 odst. 1 ZoA, musí bez výjimky poskytování ukončit. Stejně jako v případě povinnosti odmítnout poskytování právních služeb ani tato povinnost nedává advokátovi jakoukoliv možnost volby či úvahy. Jde o případy, kdy se advokát po uzavření smlouvy o poskytování právních služeb dozví o okolnostech střetu zájmů daných zákonem.⁵⁴ Povinnost vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb, požádat o zrušení ustanovení soudem nebo určení jiného advokáta Komorou má advokát pokud:

- „v téže věci nebo ve věci související již poskytl právní služby jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá,
- osobě, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní služby žádá, poskytl již v téže věci nebo věci související právní služby advokát, s nímž vykonává advokacii společně nebo v případě zaměstnaného advokáta advokát, který je jeho zaměstnavatelem, anebo advokát, který je zaměstnancem stejného zaměstnavatele,
- by informace, kterou má o jiném klientovi nebo o bývalém klientovi, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit,
- projednání věci se zúčastnil advokát, případně osoba advokátovi blízká,

---

⁵³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. února 2009, sp. zn. K 74/05.

⁵⁴ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0, 133.

-zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, jsou v rozporu se zájmy advokáta nebo osoby advokátovi blízké.“⁵⁵

Stejně jako u práva vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb i zde platí ustanovení o možnosti sjednat si výpovědní dobu, která nesmí být delší než tříměsíční a povinnost činit po dobu 15 dnů od doručení výpovědi neodkladné úkony, aby klient neutrpěl újmu na svých právech a oprávněných zájmech.

3.3.4 Povinnost činit neodkladné úkony po ukončení poskytování právních služeb

Povinnost činit neodkladné úkony po ukončení poskytování právních služeb přímo navazuje na povinnost nezpůsobit svým jednáním klientovi újmu. Dle ustanovení § 20 odst. 6 ZoA a čl. 8 odst. 1 etického kodexu je advokát povinen činit neodkladné úkony a přiměřená opatření pro klienta v takovém rozsahu, aby neutrpěl újmu na svých právech nebo zájmech. Advokát je povinen odvracet pouze újmu bezprostředně hrozící. Tato povinnost však trvá pouze po dobu 15 dnů, během které by si měl klient zvolit nového advokáta na obranu svých práv a oprávněných zájmů. Advokát může být této povinnosti zproštěn, pokud klient učiní vhodné opatření, například si již v kratší době zvolí nového advokáta nebo pokud se jinak s advokátem dohodne, že na povinnosti činit neodkladné úkony netrvá.

3.3.5 Povinnost zachovávat mlčenlivost

Povinnost mlčenlivosti je jednou ze základních povinností advokáta. Advokát je dle § 21 odst.1 ZoA povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Můžeme tak říci, že jedním se základních prvků, na kterých závisí poskytování právních služeb je právě mlčenlivost advokáta jako nezávislé osoby poskytující právní pomoc svým klientům. Právě tato povinnost zaručuje klientovi na základě naprosté vzájemné důvěry v advokáta poskytnout mu bez obav všechny důvěrné informace o svém případě. Zároveň má klient jistotu, že se o poskytnutých informacích a o tom, že mu jsou poskytovány právní služby, nikdo nedozví. Advokát je však vázán povinností mlčenlivosti pouze v souvislosti s poskytováním právních služeb. To dokládá i ustanovení čl. 6 odst. 4 etického kodexu, zakazuje na újmu klienta advokátovi použít informace od klienta nebo

---

⁵⁵ § 19 odst. 1 ZoA.

o klientovi, které získal v průběhu poskytování právních služeb, ve svůj prospěch nebo prospěch třetích osob.

Zproštění této povinnosti může být advokát dle §21 odst. 2 ZoA pouze písemným souhlasem adresovaným advokátovi klientem nebo jeho právním nástupcem, pokud je klient po smrti či v případě právnické osoby zanikl. Pokud má klient více právních nástupců je potřeba ke zproštění povinnosti mlčenlivosti souhlasný projev všech právních nástupců. Tento projev lze nahradit i ústním projevem do protokolu, ale pouze v případě řízení před soudem. Pokud je však z okolností zřejmé, že zproštění bylo uděleno v tísní nebo pod nátlakem, má advokát stále povinnost mlčenlivost zachovávat.

Pokud se však advokát nechá v rámci poskytování právních služeb zastoupit jiným advokátem, advokátním koncipientem či svým zaměstnancem, není porušením povinnosti mlčenlivosti, pokud takové osoby se záležitostmi klienta seznámí.⁵⁶ Není však vyloučeno, že s nimi sám uzavře dohodu o mlčenlivosti, aby předešel způsobení případné újmy klientovi vyzrazením důvěrných skutečností o jeho případu. V takovémto případě se jedná o tzv. prolomení mlčenlivosti.

Dalším případem prolomení mlčenlivosti je dle § 21 odst. 4 ZoA v řízení před soudem nebo jinými orgány, kde je advokát při sporu s klientem nebo jeho právních nástupcem vázán jen v rozsahu nezbytném pro řízení, například při sporech o úhradu odměny za právní služby. Advokát také není mlčenlivostí vázán pro některé další druhy řízení. Jde zejména o řízení podle § 55 ZoA, řízení o žalobě proti rozhodnutí Komory anebo řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o této žalobě podle SŘS a řízení ve věcech uvedených v § 55b ZoA v rozsahu nezbytném pro ochranu jeho práv nebo právem chráněných zájmů jako advokáta.

Mlčenlivostí nejsou také dle § 21 odst. 5 ZoA dotčeny povinnosti advokáta jako daňového subjektu. Zde půjde zejména o případy, kdy je potřeba doložit doklady za poskytnuté právní služby, tedy advokátovy příjmy a případné výdaje. Mlčenlivost advokáta je také dle § 21 odst. 6 ZoA prolomena v případě kárného řízení a v rámci přípravných úkonů při prověřování, zda se advokát dopustil kárného provinění. Povinnosti mlčenlivost jsou zároveň zbaveni dle § 21 odst. 10 ZoA i členové orgánů Komory, její zaměstnanci a advokáti, kteří prováděli přípravné úkony při prověřování, zda došlo ke kárnému provinění. Ti

---

⁵⁶ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 144.

jsou mlčenlivosti zbaveni v rozsahu nezbytném pro řízení před soudem, ve kterém se přezkoumávají rozhodnutí orgánů advokátní samosprávy, na kterých se podíleli.⁵⁷

Další advokátovou povinností uloženou dle zákona a prolamující jeho mlčenlivost vůči klientovi je povinnost uložená podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Advokát má dle usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku, oznamovací povinnost v případě, že zjistí podezřelý obchod definovaný v § 6 zákona č. 253/2008 Sb. Podobnou povinnost najdeme i v trestním zákoníku. Na advokáta se sice nevztahuje povinnost daná § 368 TZ o neoznámení spáchaného trestného činu, ale dle § 367 TZ, dochází k prolomení mlčenlivosti vůči klientovi v případě advokátovi povinnosti překazit spáchání trestného činu.

Povinnost mlčenlivosti je advokát povinen dle § 21 odst. 8 ZoA dodržovat i po jeho případném vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Mlčenlivost se obdobně dle § 21 odst. 9 ZoA vztahuje i na další osoby přicházející do styku s informacemi o poskytnutých právních službách a informacích o klientovi. Jsou to tedy zaměstnanci advokáta a další osoby, které se podílejí na poskytování právních služeb.

Povinnost mlčenlivosti je spolu s povinností nesnižovat důstojnost a vážnost advokátního stavu jednou z nezákladnějších povinností, jelikož se k ní advokát zavazuje již při skládání advokátního slibu.⁵⁸ Její porušení je v rámci vztahu s klientem, který je založen na vzájemné důvěře, velmi závažným skutkem. Pokud advokát poruší povinnost mlčenlivosti, může klientovi způsobit značnou újmu. Důraz na potrestání porušení této povinnosti dokazuje i rozhodnutí kárného senátu, který potrestal advokáta vyškrtnutím ze seznamu advokátů v případě, kdy bez zproštění mlčenlivosti poskytl rozhovor, který byl následně otištěn v týdeníku. Advokát se bez souhlasu klienta vyjadřoval o obsahu uzavřené mandátní smlouvy, finanční situaci klienta i výši své odměny. Zároveň také vydal další tiskové prohlášení, kde svými výroky spojenými s klientem snižoval důstojnost celého advokátního stavu. Toto považoval kárný senát za naprosto nepřijatelné jednání a zároveň v rámci velkého vlivu médií celá věc mohla

---

⁵⁷ JANČAROVÁ, Markéta.: Práva a povinnosti ve vztahu advokáta a klienta, *Bulletin advokacie*, 2000 č. 10, s. 44. ISSN 1210-6348, str. 52.

⁵⁸ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0, str. 130.

nepříznivě ovlivnit i pohled celé veřejnosti na advokacii jako takovou.⁵⁹ Proto by měl být důraz na zachování mlčenlivosti v rámci profesionálního přístupu k advokacii prioritou nejen každého advokáta, ale i všech jeho zaměstnanců, kteří přijdou s informacemi o klientech do styku.

3.3.6 Povinnost řádně informovat klienta o případu

Tato povinnost vyplývá zejména z článku 9 odst. 1 etického kodexu, který advokátovi ukládá povinnost informovat klienta o tom, jak postupuje ve vyřizování jeho věci. Tyto informace by měly být především pravdivé, jinak by advokát porušoval § 16 odst. 2 ZoA, který mu ukládá povinnost jednat při výkonu advokacie čestně a úplně. Advokát by tedy měl klienta informovat nejen o věcech, které výslovně požaduje, ale i o všech dalších podstatných skutečnostech jeho případu.⁶⁰

Advokát také musí klienta informovat o jakékoliv významnější události, která by mohla ovlivnit vyřízení jeho věci. Budou to tedy zejména různá stanoviska protistrany, oznámení, výzvy a rozhodnutí orgánů.⁶¹ Může však jít i o povinnost informovat klienta o jeho nároku na bezplatnou právní pomoc nebo určení advokáta Komorou. Dále může jít také o povinnost sdělit klientovi předpokládaný budoucí vývoj jeho případu i s možnými riziky neúspěchu ve věci.

Z rozhodnutí kárného senátu bylo konstatováno porušení této povinnosti v případě ustanovené zástupkyně, která neinformovala klientku o termínu soudního jednání z důvodů neznalosti jejího telefonního čísla a očekávání, že ji klientka kontaktuje sama. Kárný senát konstatoval, že zástupkyně měla z důvodů této zákonné povinnosti klientku informovat alespoň adresovaným písemným oznámením.⁶² Z tohoto rozhodnutí lze dospět k závěru, že advokát se musí pokusit klienta informovat o jeho případu všemi možnými dostupnými prostředky. Tedy i formou poštovní korespondence, pokud není možné klienta informovat jinak. Pro řádné poskytování právních služeb je však dle mého názoru vhodné, aby si advokát opatřil důležité údaje o klientovi, již na počátku právního zastupování.

Advokát je také povinen klientovi poskytnout včasné vysvětlení nebo podklady, které jsou potřebné pro další příkazy klienta v rámci řádného postupu

---

⁵⁹ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 17.září.2010, sp. zn. K 119/2007.

⁶⁰ JANČAROVÁ, Markéta.: Práva a povinnosti ve vztahu advokáta a klienta, *Bulletin advokacie*, 2000 č. 10 ,s. 46. ISSN 1210-6348.

⁶¹ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 461.

⁶² Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27.května.2011, sp. zn. K 4/2011.

ve vyřízení jeho věci. Také je jako osoba znalá práva povinen klienta seznámit s obsahem významnějších písemností, které obdržel nebo odeslal a na vyžádání mu předat kopie takovýchto písemností.⁶³

Způsob řádného informování klienta je ponechán zcela na dohodě mezi advokátem a klientem. Půjde tedy zejména o informování emailovou korespondencí, telefonicky či odesláním dokumentů poštovním doručovatelem, pokud je klient např. ve vazbě. Při vyřizování náročnějších případů může jít i o osobní schůzky s klientem, kdy mu advokát sám vyloží dosavadní postup ve věci, předloží případné podklady a vysvětlí jejich obsah. Klient pak sám může posoudit výsledek postupu a udělit další pokyny směřující k poskytování právních služeb. Pokud by šlo o pokyny, které jsou protizákonné nebo neadekvátní vyřízení věci advokát může ihned reagovat a objasnit klientovi vhodnější postup.

3.3.7 Povinnost pečovat o peníze a jiné hodnoty klienta s péčí řádného hospodáře

Advokát je oprávněn v rámci poskytování právních služeb přijímat od klientů peníze a jiné hodnoty do advokátní úschovy. Jinými hodnotami mohou být například cenné papíry, soukromé listiny nebo obchodní dokumenty. Úschovu provádí na základě písemné smlouvy s tzv. složitelem, nebo na základě rozhodnutí soudu či jiného orgánu nebo skutečnosti.

Tohoto oprávnění advokáta lze např. využít při uzavírání kupních smluv na nemovité věci, kdy advokát uloží část z kupní ceny do advokátní úschovy jako záruku kupujícímu a peníze uvolní na účet prodávajícího ihned, jakmile prodávající doloží změnu vlastnického práva v katastru nemovitostí ve prospěch kupujícího.

Úpravu tohoto práva nalezneme v *usnesení představenstva české advokátní komory č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem*. Úpravu vlastní povinnosti pak najdeme v čl. 9 odst. 2 etického kodexu, který advokátovi stanovuje povinnost péče řádného hospodáře o peníze a jiné hodnoty, které mu jsou svěřeny k úschově. Advokát má také povinnost se svěřenými penězi, cennými papíry a jinými hodnotami nakládat jen v rámci stanovených účelů a pokynů složitele. Advokát dle čl. 3 výše zmíněného usnesení představenstva ČAK uloží peníze na zvláštní

---

⁶³ SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4, str. 384.

účet u banky nebo oprávněné osoby podle zvláštního předpisu a to nejpozději do pěti pracovních dní od jejich převzetí. Cenné papíry nebo jiný převzatý majetek pak uloží do bezpečnosti schránky pronajaté u banky. O prováděných úschovách musí také vést přiměřenou dokumentaci tak, aby z ní byly jasné veškeré operace, které z prostředků klienta provedl. Advokát je také povinen dle čl. 9 odst. 2 složiteli vydat veškeré přírůstky, které během úschovy na penězích či jiných hodnotách vznikly.

Jelikož klient svěřuje své peníze a jiné hodnoty advokátovi s důvěrou, že jde o osobu poctivou a čestnou očekává, že advokát bude s prostředky úschovy nakládat svědomitě a nezneužije je. Proto je porušení této povinnosti trestáno kárnou komisí velmi přísně, jelikož jde o porušení velmi závažné. To dokládá i rozhodnutí kárného senátu v případě advokátky, která peníze uschované v rámci svěrečné smlouvy nevyplatila v souladu se smlouvou a část peněz si ponechala. Přičemž nepravdivě uváděla, že peníze byly převedeny a došlo k nesrovnalostem v jejich převodu na nesprávný účet. Avšak ani do projednání kárné stížnosti nedošlo ke sjednání nápravy kárně obžalovanou, a tak i přes její písemné doznání kárný senát konstatoval, že jde o naprostý nedostatek morální způsobilosti pro výkon advokacie. Proto byla kárně obviněná advokátka vyškrtuta ze seznamu advokátů.⁶⁴

Advokát má v souvislosti s prováděním úschov ještě další povinnost stanovenou mu zákonem a stavovským předpisem. A to povinnost týkající se legalizace finančních prostředků. Dle *usnesení představenstva ČAK č. 2/2008 Věstníku*⁶⁵, má advokát povinnost při pochybnosti o původu peněz informovat Komoru. Pochybnost můžou vyvolat například peněžní prostředky přinesené v hotovosti v igelitové tašce, které klient požaduje uložit na účet s tím, že je získal z výhodného prodeje, o kterém se však nechce bavit.⁶⁶ V takovém případě by měl být dle mého názoru klient ihned informován o právním předpisu, kterým se advokát musí řídit.

Advokát by si také měl v případě jakéhokoliv podezření vyžádat prohlášení o tom, že klient nezískal prostředky nezákonným způsobem a nebudou sloužit k nezákonným aktivitám. Pokud by měl advokát i přesto podezření a klient

---

⁶⁴ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 9.června 2006, sp. zn. K 8/06.

⁶⁵ Usnesení představenstva České advokátní komory č. 2/2008 Věstníku, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokátů a postupu kontrolní rady České advokátní komory ve vztahu k zákonu o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

⁶⁶ JIRSA, Jaromír et al. Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty. Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 427 s. ISBN 80-86920-11-9.str. 195.

by nechtěl od úschovy ustoupit, je advokát oprávněn odstoupit od smlouvy o poskytování právních služeb a postupovat dle povinností daných mu právní úpravou, zejména pak výše zmíněným zákonem č. 253/2008 Sb..⁶⁷

3.3.8 Povinnost vést dokumentaci a odevzdat klientovi všechny významné písemnosti

Jednou z dalších základních povinností advokáta je vedení dokumentace o poskytování právních služeb jednotlivým klientům. Tato povinnost je uložena advokátovi nejen § 25 odst. 1 ZoA, ale upravuje ji i *usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb.*

Advokát by tedy měl mít pečlivý přehled o jednotlivých učiněných úkonech a zakládat písemnosti, které mu jsou v rámci poskytování právních služeb doručeny či předány samotným klientem nebo slouží jako potvrzení o vykonaných úkonech a účtované odměně. Nejčastější způsob vedení dokumentace je zakládání jednotlivých papírových spisů, ale také jejich kopie ve formě elektronického spisu. Ten má výhodu především v tom, že má advokát nejdůležitější dokumenty rychle dostupné a zároveň je může i elektronicky poskytovat jednotlivým klientům.

Advokát má také dle zákona č. 300/2008 Sb., elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, od 1.července 2012 povinnost mít zřízenou datovou schránku a užívat ji v rámci elektronické komunikace s orgány veřejné moci. V návaznosti na tuto povinnost, je mu také dle § 25c ZoA dáno oprávnění provádět autorizovanou konverzi dokumentů v souvislosti s poskytováním právních služeb dle zákon č. 300/2008 Sb.

Advokát je také povinen dle čl. 3a výše zmíněného usnesení představenstva ČAK vést nejen spisovou evidenci, ale i účetní evidenci. Tyto dokumenty je advokát povinen uchovávat nejméně po dobu 5 let po ukončení poskytování právních služeb, nestanoví-li jiný právní předpis delší lhůtu. Výjimkou z této povinnosti jsou dokumenty související se správou majetku, které je advokát povinen uchovávat po dobu deseti let od ukončení správy majetku. V rámci dohledu Komory nad advokáty může být také provedena kontrola evidence jednotlivých spisů v advokátní kanceláři.

---

⁶⁷ KRYM, Ladislav: Klientova hotovost, *Bulletin advokacie*, 2000, č.5 s. 24, ISSN 1210-6348.

Pokud se klient rozhodne pro změnu advokáta nebo je poskytování právních služeb v jeho věci skončeno, je advokát dle čl. 8 odst. 4 etického kodexu povinen jemu nebo jeho zástupci předat na žádost všechny významné písemnosti, které v této souvislosti získal a které by mohly být pro klienta v budoucnosti potřebné. Významnými písemnostmi jsou zejména listiny prokazující nárok klienta a vztahující se k jeho osobnímu statutu.⁶⁸

Odevzdání písemností by mělo proběhnout bez zbytečného odkladu, avšak zákon nestanovuje maximální lhůtu pro jejich předání. Tuto povinnost také nesmí advokát vázat na splnění jakýchkoliv podmiňujících požadavků jako je např. zaplacení odměny či výloh.

V rámci novely zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele⁶⁹ účinné od 28. prosince 2015, má klient ve vztahu k advokátovi jako spotřebitel⁷⁰, právo žádat od advokáta dle § 16 odst. 1 tohoto zákona, vydání dokladu o poskytnutí právní služby spolu s datem jejího poskytnutí. Také má právo tuto službu reklamovat. V případě reklamace je advokát povinen písemně potvrdit datum uplatnění reklamace, její obsah a způsob vyřízení.⁷¹

3.3.9 Povinnost ustanovit si zástupce

V případě, že vznikne advokátovi, který vykonává advokacii samostatně překážka bránící ve výkonu advokacie, je mu dle § 27 ZoA dána povinnost nechat se zastoupit jiným advokátem. Neučiní-li advokát jiná opatření za účelem ochrany svých klientů, má dle § 27 odst. 1 ZoA povinnost ustanovit si zástupce do jednoho měsíce, kdy mu vznikla překážka bránící ve výkonu advokacie. Advokát je také povinen o svém zastoupení vyrozumět své klienty a to písemně a bezodkladně. Aby klienti nebyli poškozeni nezodpovědným jednáním advokáta nebo pokud advokát není schopen určit si zástupce, učiní tak Komora. Komora může také určit výši náhrady, kterou je advokát povinen určenému zástupci uhradit.

Práva a povinnosti ze smlouvy o poskytování právních služeb přecházejí na zástupce advokáta dle § 27 odst. 2 ZoA do jednoho měsíce ode dne, kdy byl klient vyrozuměn o určení zástupce Komorou, nedohodl-li se s klientem jinak

---

⁶⁸ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 462.

⁶⁹ Zákon č. 378/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁷⁰ Dle § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

⁷¹ Nové povinnosti advokátů v souvislosti s novelou zákona na ochranu spotřebitele [online]. Praha: ČAK, 2015 [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=15379>

nebo pokud klient neučinil jiná opatření. Na určeného zástupce přecházejí také práva a povinnosti vyplývající ze zastupování v řízení před soudy a jinými orgány včetně práv a povinností obhájce v trestním řízení. Přejed práv a povinností platí také pro klienty, jejichž vztah s advokátem vznikl na základě ustanovení soudem nebo určením Komorou.

Na přechod práv a povinností zástupce se dle § 27 odst. 3 ZoA nevztahuje povinnost k náhradě újmy spojené se způsobením škody výkonem advokacie. Zástupce také nemá povinnost vracet věci a peněžní prostředky poskytnuté klienty. Stejně jako nepřecházejí práva a povinnosti ze smlouvy o poskytování právních služeb, pokud by byl zástupce v důsledku přechodu bezdůvodně zvýhodněn nebo znevýhodněn nebo pokud by po něm splnění takových povinností nebylo možno spravedlivě požadovat.

Zástupci⁷², kterého si určí sám advokát, náleží dle čl. 13 odst. 1 etického kodexu mimosmluvní odměna ve výši podle advokátního tarifu. Zastoupený advokát si také může se zastupujícím advokátem na základě smluvní volnosti vyplácení odměny ujednat i odlišně. Jelikož i zastupující advokát má nárok na odměnu za poskytnuté právní služby, konstatoval kárný senát, že je závažným kárným proviněním, pokud advokát za provedení zastoupení odmítl uhradit náklady za zastoupení i přes řádně vystavenou fakturu.⁷³

Přestože má advokát smluvní volnost při sjednávání odměny za zastoupení, nelze tuto smluvní volnost vztahovat zároveň ke smluvní odměně, kterou má zastoupený advokát sjednanou s klientem. Zastoupený advokát také odpovídá za to, že zastupujícímu advokátovi bude zaplácena sjednaná odměna, která mu náleží za poskytnuté právní služby od klienta. Za vyplácení této odměny odpovídá zastoupený advokát stavovsky, a proto před případným civilním řízením musí mezi advokáty proběhnout smířčí řízení před Komorou dle povinnosti ustanovení § 28 ZoA.⁷⁴

Čl. 3 odst. 2 etického kodexu upravuje možnost odmítnout zastoupení, o něž byl požádán, obdobně jako v případě práva odmítnout poskytnutí právních služeb. Advokát má povinnost sdělit, že žádost o zastoupení odmítá. Zároveň má, stejně jak v případě odmítnutí poskytnout právní služby, povinnost provést

---

⁷² Etický kodex používá pro zástupce a zastoupeného odlišné pojmosloví od zákona o advokacii a to konkrétně substitut (zástupce) a substituent (zastoupený). Pro jednotnost textu ponechávám pojmosloví dle zákona o advokacii.

⁷³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23.června .2008, sp. zn. K 17/2008.

⁷⁴ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 477.

opatření, která nesnesou odkladu a jsou nezbytná k odvrácení nepříznivých následků pro zastoupeného advokáta anebo jeho klienta dle čl. 13 odst. 2 etického kodexu.

O vykonaném zastoupení musí zastupující advokát dle čl. 13 odst. 3 etického kodexu pořídit zprávu s péčí řádného odborníka. Stejná povinnost je dána i pro zastoupeného advokáta při žádosti o provedení zastoupení.

Pro advokáta, který byl vyškrtnut ze seznamu advokátů, platí obdobně dle § 27 odst. 4 ZoA výše uvedené. Jeho zástupce, popřípadě více zástupců, určí Komora a učiní opatření k ochraně práv a chráněných zájmů klientů. V případě zemřelého advokáta jmenuje soud na návrh Komory a se souhlasem jmenovaného nástupce zesnulého advokáta. Nástupce soud ustanoví správcem části dědictví, které zesnulý advokát užíval k výkonu advokacie.

3.3.10 Povinnost nezpůsobit klientovi v souvislosti s výkonem advokacie újmu

I když je vztah mezi advokátem a klientem vztahem oboustranným, založený smlouvou o poskytování právních služeb, je zde více kladen důraz na ochranu klienta jako slabší strany. Proto je jednou z dalších základních povinností advokáta dle § 24 odst. 1 ZoA povinnost nezpůsobit klientovi v souvislosti s výkonem advokacie újmu.⁷⁵ Advokát proto v souvislosti s § 24 ZoA odpovídá za újmu, kterou klientovi v rámci poskytování právních služeb způsobí. Advokát je také odpovědný za újmu, kterou způsobil při výkonu advokacie jeho zástupce nebo pracovník-např. student pracující jako právní asistent.⁷⁶ Odpovědnosti se však může zprostit, prokáže-li, že ani při veškerém vynaloženém úsilí, které lze požadovat, nemohlo být vzniku újmy zabráněno. Nejvyšší soud ve svém usnesení vyslovil názor, podle kterého „odpovědnost advokáta za škodu (újmu) vzniká při současném splnění všech předpokladů, jimiž jsou výkon advokacie, vznik škody (újmy) a příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody (újmy), jejichž existenci je povinen tvrdit a prokázat žalobce (poškozený klient). Prokazování liberačních důvodů žalovaným advokátem přichází v úvahu, teprve prokázal-li žalobce předpoklady odpovědnosti.“⁷⁷ Odpovědnost za vzniklou újmu způsobenou v souvislosti

---

⁷⁵ Občanský zákoník rozlišuje dle § 2894 odst. 1 nahrazení majetkové újmy neboli škody a nemajetkové újmy a zavádí tak nové pojmosloví oproti občanskému zákoníku účinnému do 31.12.2013, který užíval pouze obecný pojem škoda.

⁷⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice. Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4, str. 386.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České Republiky ze dne 23.září 2010, sp. zn. 25 Cdo 2007/2010.

s výkonem advokacie je tedy založena na tzv. objektivním principu a povinností poškozeného klienta je způsobení takové újmy dokázat. Jedním z hledisek prokázání, že advokát při výkonu advokacie nepostupoval řádně, tudíž jeho jednání mohlo vést ke způsobení újmy je § 16 ZoA⁷⁸.⁷⁹

Jelikož advokát nemůže vždy garantovat klientovi kladný výsledek v jeho věci, je velmi těžké posoudit případy, kdy neúspěch ve věci vznikl advokátovou neznalostí a neodbornou péčí nebo byl například zapříčiněn mylnou představou klienta o subjektivním právu svědčícímu jeho zájmům.⁸⁰ „Advokát by měl v rámci předcházení vzniku újmy vycházet z maximálně účelného přístupu založeného na zkušenosti a nejpravděpodobnějším výsledku a dbát na včasnost jednotlivých kroků.“⁸¹

Advokát by měl být zejména odpovědný za újmu, kterou klientovi způsobil svojí neznalostí a neodborností při postupu v jeho věci. Je však otázkou, zda by advokát, jehož povinností je jednat čestně a svědomitě, měl zastupovat klienta, v jehož věci nemá dostatečné znalosti nebo zkušenosti. V praxi je však zejména u mladších advokátů běžné se setkat se zastupováním ve věci, kterou dotýčný advokát činí poprvé a bez jakékoliv předchozí zkušenosti. Pak je takové zastupování zejména otázkou odhadu svých schopností a vlastní zodpovědnosti za kladné vyřízení věci.

Pro případ způsobení újmy klientovi je advokát dle § 24a odst. 1 ZoA povinen být pojištěn. Toto pojištění je zajištěno pro advokáty Komorou, která sjednává hromadné pojištění advokátů. Advokát tak odvádí Komoře pojistné pro každý kalendářní rok. Advokát si však může sjednat i své vlastní pojištění. O případném vlastním pojištění je však povinen informovat Komoru a doložit jí doklad o samostatném pojištění na příslušný kalendářní rok. Jediným omezením, které zákon ukládá, je výše minimálního pojistného limitu. Ten je stanoven *usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2009 Věstníku, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění advokátů*. Pro advokáta vykonávajícího advokacii samostatně činí minimální pojistný limit částka

---

⁷⁸ §16 ZoA Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

⁷⁹ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 169.

⁸⁰ K odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou neznalostí. *Právní rozhledy*, 2008, č. 2 s. 16, ISSN 1210-6410.

⁸¹ TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu*. V Praze: C.H. Beck, 2013, 240 s., Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-345-8, str. 133.

5 000 000 Kč. V praxi je však častější, že je advokát připojištěn na částku mnohem vyšší, než je minimální limit daný usnesením a to například z důvodů zajišťování smluv pro koupi či prodej v cenách přesahujících základní pojistný limit. Advokátům je také nabízeno fakultativní připojištění, které pojišťuje věci, které jsou přijímány do advokátní úschovy. Jelikož zde existuje velké riziko spojené s jejich poškozením nebo odcizením, nelze pojistit takové věci jako peníze, směnky cenné papíry a ceniny. Pojištění se však vztahuje na věci, které mají historickou nebo nenahraditelnou hodnotu např. originální dokumenty.⁸²

3.4 Práva a povinnosti advokáta při poskytování právních služeb v rámci Evropské unie

Výše uvedená práva a povinnosti jsou pro advokáta závazná pouze při poskytování právních služeb v České republice. Pokud by však advokát chtěl vykonávat advokacii v Evropské unii je, pro něj v rámci členství České republiky závazný *Etický kodex advokátů v Evropské unii, přijatý dne 28. října 1988 na plenárním jednání Rady evropských advokátních komor (CCBE)*. Tento kodex obsahuje šest částí, z nichž třetí je věnována samotnému vztahu s klienty. Ten stanovuje advokátovi povinnosti velmi obdobné etickému kodexu platnému v České Republice.

Čl. 3.1 se věnuje začátku a ukončení vztahu s klientem, kdy má advokát zejména povinnost poskytovat klientovi rady, zastupovat ho rychle, svědomitě a pečlivě. Čl. 3.1.3 mu dává povinnost nepřevzít věc, kterou není schopen vyřešit a právo zastupování odmítnout, pokud je pracovní vyčerpán. Tato povinnost odpovídá českému právu na odmítnutí poskytování právních služeb v důsledku nedostatku zkušeností nebo pracovního přetížení. V čl. 3.1.2 je stanovena osobní odpovědnost za plnění svěřených úkolů a informační povinnost o věci klientovi, kterou najdeme i v etickém kodexu a zákoně o advokacii. Podobně jako v české právní úpravě i zde najdeme v čl. 3.1.4 povinnost nevypovědět plnou moc klientovi za okolností, kdy by mu vznikla škoda tím, že mu nebude v odpovídající lhůtě poskytována právní pomoc. V čl. 3.2 nalezneme úpravu střetu zájmu a důvody, pro které musí advokát vypovědět plnou moc nebo je povinen nepřevzít věc klienta. Je zde zakotvena povinnost nezastupovat a neudílet právní rady dvěma či více klientům, mezi kterými existuje konflikt zájmů. Také povinnost

---

⁸² FIALOVÁ, Vlasta: Úschova peněz klienta advokátem a pojištění. *Bulletin advokacie*. 2009, roč. 20, č. 1-2, s. 76-78. ISSN 1210-6348

nepřebírat věc nového klienta při možnosti porušení důvěry vůči klientovi bývalému. Toto odpovídá obdobně úpravě střetu zájmu dle § 19 ZoA. Čl. 3.3 se věnuje zejména odměně advokáta, kdy v čl. 3.3.1 je ustanoven zákaz stanovení odměny na základě dohody „pactum de quota litis“.⁸³ Naopak není vyloučeno stanovit odměnu poměrnou částí na hodnotě věci, pokud tomuto způsobu určení odměny neodporuje vyhlášený tarif nebo jiný předpis orgánů, jejichž pravomoci advokát podléhá. V následujících článcích 3.4 a 3.5 jsou stanoveny požadavky na určení odměny. A to jak na její spravedlivost a odůvodněnost, ale i přiměřenost výše zálohy. Kdy stejnou povinnost dává advokátovi působícímu v České republice i etický kodex v čl. 10. Advokát má také povinnost informovat klienta o výši odměny. Čl. 3.7 stanovuje povinnost řešit spor co nejefektivněji s případným navržením mimosoudního řešení a dále povinnost informovat klienta o jeho případném nároku na bezplatnou právní pomoc. I tyto dvě povinnosti jsou totožné s českou právní úpravou v čl. 10 etického kodexu. V čl. 3.8 najdeme úpravu úschovy a nakládání s finančními prostředky klienta. Shodná je zejména povinnost vést evidenci o veškerých operacích s klientovými prostředky. Povinnost být pojištěn pro případ způsobení škody klientovi je stanovena v posledním článku 3.9 kodexu věnujícímu se vztahům s klientem. Advokát by měl zejména dle čl. 3.9.2.2 vyvinout veškeré úsilí k získání pojistného krytí v rozsahu požadovaném v domovském členském státě s rozšířením o služby nebo činnost, kterou provozuje v hostitelském členském státě.⁸⁴

Dle výše uvedeného porovnání můžeme říci, že práva a povinnosti stanovené advokátům v České republice zákonem o advokacii a zejména platným etickým kodexem, jsou ve srovnání s etickým kodexem advokátů v Evropské unii téměř srovnatelná. Tento stav může být dán částečně i harmonizováním jednotlivých právních úprav v rámci Evropské unie.

3.5 Práva a povinnosti advokáta ve vybraných evropských zemích

Pro srovnání právní úpravy práv a povinností advokáta v České republice bych ráda uvedla i vybraná ustanovení právních úprav jiných evropských zemí. I přestože má každá země svoje vlastní předpisy týkající se výkonu advokacie,

---

⁸³ Pactum de quota litis“ znamená dohodu mezi advokátem a jeho klientem uzavřenou před definitivním ukončením věci, ve které je klient účastníkem, na základě které se klient zavazuje, že advokátovi zaplatí podíl na výsledku bez ohledu na to, zdali jde o peněžitou odměnu nebo jiný prospěch, který klient získal v důsledku ukončení dané věci.

⁸⁴ BALÍK, Stanislav, ed. et al. *Advokát v EU: právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 423 s. ISBN 80-86473-64-3, str. 76-79.

jsou do jisté míry harmonizovány úpravou justice a právních služeb v rámci Evropské unie. Najdeme zde však i větší rozdíly než v rámci srovnání výše zmíněného etického kodexu platného pro advokáty Evropské unie. Většinou jsou si ale i tyto právní úpravy v jednotlivých zemích velmi podobné a lze v nich najít podobná práva a povinnosti advokátů, která platí i v České republice.⁸⁵ Výjimečně můžeme najít i právní úpravy velmi skromné co se týče úpravy práv a povinností, např. Finská právní úprava zákona o advokacii nebo naopak právní úpravy zahrnující rozsáhlejší úpravu oproti českému zákonu o advokacii a etickému kodexu, např. ve Švédsku nebo Německu. Lze předpokládat, že v zemích, kde nejsou vytyčena jednotlivá práva a povinnosti advokáta přímo v zákoně o advokacii, budou právní úpravu doplňovat jednotlivé stavovské předpisy. To ale není cílem této komparace, proto bych přešla k jednotlivým ustanovením vybraných evropských zemí, která jsem srovnala s českou právní úpravou.

Právní úprava práv a povinností advokáta v Německu je obsažena ve *Spolkovém advokátním řádu* (BRAO) z 1. srpna 1959. Rozdílnost oproti platné úpravě v České republice můžeme shledat například v právu na odměnu, kdy je stanoven zákaz sjednávat nebo požadovat nižší poplatky a výlohy než ty, které jsou stanoveny ve spolkovém tarifním řádu. Snížení či odpuštění poplatků lze připustit jen za velmi ojedinělých podmínek.⁸⁶ Toto ustanovení tak oproti české úpravě limituje advokáta ve stanovení výše odměny za poskytnuté právní služby, kdy lze sjednat smluvní odměnu odlišnou od úpravy tarifního řádu tedy i v menší výši. Advokátní tarif také dává advokátovi oprávnění snížit mimosmluvní odměnu až o polovinu dle dané sazby a to nikoliv pouze za ojedinělých podmínek.

Ve Švédsku můžeme nalézt úpravu práv a povinností advokáta ve *Stavovském předpisu pro právníky* vydaného Radou advokátní komory dne 9. listopadu 1984. Zde můžeme najít povinnost v české právní úpravě dosud nezakotvenou a to smírné vyřešení záležitosti s protistranou. Dle stavovského předpisu nesmí advokát urovnat záležitost s protistranou bez souhlasu klienta. Jedinou výjimku představuje situace vyžadující rychlé jednání, kdy je advokát oprávněn jednat i bez souhlasu, pokud je urovnání v klientově nejlepším zájmu.⁸⁷ Takovou povinnost v zákoně o advokacii nenalezneme, ale etický kodex dává

---

⁸⁵ ŠRÁMEK, Dušan. Společnost někdy nechápe roli advokátů [online]. Praha: Ceska-justice.cz, 2014 [cit. 10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13826>

⁸⁶ BALÍK, Stanislav, ed. et al. *Advokát v EU: právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 423 s. ISBN 80-86473-64-3, str. 172.

⁸⁷ BALÍK, Stanislav, ed. et al. *Advokát v EU: právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 423 s. ISBN 80-86473-64-3, str. 383.

advokátovi v čl. 10 povinnost snažit se o co nejefektivnější řešení sporu. Tedy i pokusem o mimosoudní řešení nebo řešení v rámci rozhodčího řízení.

Ve *vyhlášce č. 84/84 Stanov advokátní komory Portugalska* nalezneme povinnost advokáta „vynaložit veškeré úsilí, aby svému klientovi zabránil ve výkonu odvetných opatření vůči protistraně a především vůči advokátům protistrany, soudcům a dalším osobám zainteresovaným v procesu.“⁸⁸ Advokát nemůže vždy klientovi zaručit kladný výsledek v jeho věci, a tak je vhodné, aby byl klient srozuměn i s možností neúspěchu. Je ovšem otázkou, zda by klienta pevně odhodlaného o spáchání odvety vůči protistraně, přesvědčilo i veškeré úsilí advokáta odvetu neučinit. Tato povinnost může být dle mého názoru pro advokáta nadměrně přísnou z hlediska nemožnosti vždy ovlivnit páchání nezákonného jednání svého klienta.

3.6 Práva a povinnosti advokáta v USA

Ve Spojených státech amerických se úpravě práv a povinností advokáta věnuje dobrovolnické profesní sdružení, které se nazývá American Bar Association zkráceně ABA. Toto sdružení přijalo již několik etických kodexů. První etická pravidla byla vydána již v roce 1908. V roce 1969 byl přijat etický kodex Model Code of Professional Responsibility, na jehož základě mají dnes upravená etická pravidla některé státy federace. V roce 1983 byl však přijat nejvýznamnější etický kodex a to Model Rules of Professional Conduct. Tento etický kodex byl od té doby několikrát novelizován naposledy v roce 2002. Dnes je tento etický kodex platný ve 44 státech americké federace včetně Kolumbijského distriktu. Ostatní státy federace mají buď vlastní etické kodexy nebo se řídí etickými pravidly původního kodexu Model Code of Professional Responsibility. Podstatnou a odlišnou věcí např. od etického kodexu platného v České republice je jejich nevytížitelnost. Pravidla slouží pouze k vymezení postavení advokáta ke klientovi a k jiným subjektům např. soudům. Kárnou odpovědnost si upravují jednotlivé státy federace samostatně. Soudy se však dle těchto etických pravidel řídí v případech stanovení překročení pravomocí advokáta.⁸⁹

---

⁸⁸ BALÍK, Stanislav, ed. et al. *Advokát v EU: právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 423 s. ISBN 80-86473-64-3, str. 283.

⁸⁹ TOMOSZKOVÁ, Veronika, ed. a TOMOSZEK, Maxim, ed. *Kurz právnických dovedností: učební pomůcka pro studenty PF UP v Olomouci*. 1. vyd. Olomouc: Iuridica Olomouensis, 2008. 327 s. ISBN 978-80-903400-1-5, str. 58-60.

Samotná úprava Model Rules of Professional Conduct je podrobná a snaží se komplexně postihnout celý vztah mezi advokátem a klientem včetně úpravy jeho zániku i vzniku vzhledem k potencionálním klientům. Pravidla jsou rozčleněná na úvodní část a osm dalších částí, přičemž vztah advokáta ke klientovi je upraven hned v první části. Vztah advokáta ke klientovi obsahuje osmnáct základních pravidel.

Přímo v prvním pravidle je advokátovi dána povinnost mít určité právní znalosti, dovednosti, pečlivost a přiměřenou přípravu pro nezbytné zastupování klienta. To nám může připomenout povinnost jednat čestně a svědomitě danou advokátovi zákonem o advokacii. Druhé pravidlo upravuje možný rozsah zastoupení advokátem a povinnost advokáta. Zejména řídit se při zastupování pokyny klienta a zabránit mu nebo se účastnit páčání trestného činu. Toto pravidlo je koncipováno obdobně jako úprava povinnosti řídit se pokyny klienta a povinnost překazit spáchání trestného činu dle TZ. Třetí pravidlo klade důraz na pečlivé a rychlé vyřizování věcí klienta. Toto pravidlo lze přirovnat k povinnosti chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta, kdy oprávněné zájmy klienta mají přednost před zájmy advokáta i před jeho ohledem na jiné advokáty. Čtvrté pravidlo upravuje komunikaci s klientem, přičemž stejně jako v případě české právní úpravy práva na informace o případě, musí být klient neprodleně informován o všech rozhodujících okolnostech jeho případu. Advokát se také musí vypořádat se všemi žádostmi klienta o informace v rámci případu. Páté pravidlo upravuje zejména odměnu advokáta a požadavky na způsob jejího určení. Zde najdeme požadavky na přiměřenost výše odměny, ujednání odměny v písemné formě před nebo v přiměřené době po zahájení právního zastoupení. Šesté pravidlo se zabývá důvěrností informací neboli mlčenlivostí advokáta. I zde platí stejně jako v české právní úpravě, že zprostit advokáta mlčenlivosti může pouze klient. Dále je zde také upraveno šest situací, kdy advokát může poskytnout informace i bez zproštění klientem. Jde zejména o případy, kdy je nutné porušit mlčenlivost z důvodů ochrany lidského života nebo zdraví, zabránění páčání trestného činu nebo zajištění řádného právního zastupování v zájmu s Pravidly. V sedmém až dvanáctém pravidle dále můžeme najít úpravu střetu zájmů vůči stávajícím i bývalým klientům včetně specifických pravidel, která upravují například obchodní transakce s klientem, darování, finanční pomoc klientovi nebo nabytí vlastnických práv advokátem k předmětu sporu. Třinácté pravidlo upravuje zastupování klienta, který je organizací. Čtrnácté pravidlo se zaměřuje

na zastupování klientů se sníženou psychickou kapacitou. Toto pravidlo stojí za zmínku, jelikož klienta se sníženou psychickou kapacitou nezastupuje přímo jeho opatrovník, ale advokát má povinnost, pokud je to rozumně možné, udržovat s ním normální vztah advokáta a klienta. V patnáctém pravidle můžeme najít úpravu advokátní úschovy. Ta je opět upravena obdobně české právní úpravě. Advokát má za povinnost uložit finanční prostředky na samostatný účet a vést o něm odpovídající záznamy. Advokát má také vůči klientovi informační povinnost o uloženém majetku nebo finančních prostředcích a musí s nimi nakládat podle pokynů klienta. V šestnáctém pravidle je upraveno odstoupení a ukončení zastupování advokátem a můžeme zde najít i důvody, pro které je advokát oprávněn od zastupování odstoupit. Také zde najdeme povinnost činit nezbytné úkony po ukončení zastupování klienta v rámci předcházení vzniku škody stejně jako v české právní úpravě. Sedmnácté pravidlo umožňuje advokátovi prodat či koupit advokátní kancelář. Poslední osmnácté pravidlo se zabývá potencionálními klienty, zejména úpravou o povinnosti nezneužít informací o stejném případě získaných od stávajícího klienta. Zde můžeme také najít další výjimku, která v naší právní úpravě neexistuje, a to zastupování klienta, díky kterému získal informace o případu jiného klienta. Takovéto zastupování je však možné pouze s výslovným souhlasem obou klientů.⁹⁰

Z výše uvedeného můžeme dojít k závěru, že i úprava práv a povinností advokáta v USA je v mnoha věcech podobná české právní úpravě. Můžeme zde najít řadu stejných práv a povinností, ale i povinnosti české právní úpravě advokacie neznámé. Ať jde již o zmíněnou úpravu specifických pravidel střetu zájmu, zastupování klienta se sníženou psychickou kapacitou, možnost prodat či koupit advokátní kancelář nebo zastupování klienta, od něhož advokát získal informace o klientu stávajícím. Úprava výše uvedených práv a povinností může být tak do budoucna inspirací pro české zákonodárce v rámci novelizace právní úpravy advokacie.

3.7 Práva klienta

Základní práva klienta při poskytování právních služeb můžeme jednoduše odvodit od povinností advokáta. Jelikož vztah mezi advokátem a klientem je

---

⁹⁰ ABA Model Rules of Professional Conduct, *Cornell University Law School* [online]. New York: Cornell Law School, [cit. 11.2 2016]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/ethics/aba/>

vztahem oboustranným jsou vzájemná práva a povinnosti mezi nimi vzájemně provázána a překrývají se navzájem.

3.7.1 Právo udílet advokátovi pokyny a požadovat jejich splnění

Toto právo navazuje na povinnost advokáta řídit se pokyny klienta. Dle čl. 6 odst. 1 etického kodexu mají oprávněné zájmy klienta přednost před vlastními zájmy advokáta. Proto je advokát dle § 16 odst. 1 ZoA povinen řídit se pokyny klienta. Přesto však klient není oprávněn udílet advokátovi pokyny, které jsou v rozporu s právními nebo stavovskými předpisy, kterými se advokát musí řídit. Pokud by klient na takovýchto pokynech setrval, je advokát ze zákonných důvodů dle § 20 odst. 2 ZoA oprávněn vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb, případně požádat o zrušení ustanovení nebo požádat o určení jiného advokáta Komorou. Mimo toto omezení je tedy klient oprávněn udílet advokátovi jakékoliv pokyny k vyřízení jeho případu a požadovat jejich splnění. Případnou nevhodnost pokynů může advokát se svým klientem zkonzultovat a doporučit mu vhodnější postup. Ve všech ostatních případech je však povinen klientovy pokyny vykonat. Například i přesto, že si myslí, že odvolání klienta nebude mít ve věci úspěch, je v případě jeho pokynu povinen odvolání vypracovat a podat soudu.

3.7.2 Právo na informace o svém případě

I toto právo navazuje na povinnost stanovenou advokátovi, a to konkrétně na povinnost řádně informovat klienta o případu a povinnost vést dokumentaci. Ta je stanovena především v čl. 9 odst. 1 etického kodexu. Klient je oprávněn vyžadovat od advokáta informace o postupu v jeho případě a zároveň o úkonech, které advokát v rámci vyřízení případu provedl či hodlá provést. Zároveň může klient vyžadovat jako důkaz různá potvrzení o úkonech např. podací lístek, kopii podání s potvrzovacím razítkem soudu, státního zastupitelství, úřadu či jiné instituce. Porušení tohoto práva konstatoval kárný senát v případě advokátky, která klienta neinformovala o stavu podané žaloby s odůvodněním neměnnosti stavu věcí. Přičemž neměla k dispozici žádné listinné podklady o tom, že protistrana ve svém sdělení k žalobě nezměnila názor ani je neposkytla na vyžádání klientovi.⁹¹ Advokáta si tedy neověřila aktuální situaci v rámci

---

⁹¹ Kárné rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11.zář 2015, sp. zn. K 8/2015.

podané žaloby a spíše předpokládala, že ke změnám nedošlo. Takovéto chování může dle mého názoru vést k narušení důvěry klienta v pečlivé vyřízení jeho věci.

V rámci dobrého vztahu s klientem by měl advokát sám iniciovat informování klienta o postupu či provedených úkonech případně mu poskytnout kopie o provedených podáních. Advokát by měl také klienta informovat o všech možnostech vedení sporu i o případné možnosti neúspěchu ve věci. Například někdy může být pro klienta lepší uzavření smíru s protistranou, pokud je šance na výhru sporu menší a protistrana se smírem souhlasí.⁹² Klient by měl být také informován o předpokládané délce vyřízení jeho věci. Zde záleží především na domluvě mezi ním a advokátem, zda chce vyřízení věci spíše uspíšit nebo chce využít veškerých možností pro jeho prodloužení. K tomuto lze uvést známou poučku z advokacie: špatný advokát se může případem zabývat několik let, dobrý jej umí protáhnout ještě o něco déle.

3.7.3 Právo, aby poskytnuté informace zůstaly v tajnosti

Toto právo je spjato s advokátovou povinností mlčenlivosti dle § 21 ZoA. Pokud by advokát poskytl jakékoliv informace třetím osobám bez zproštění mlčenlivosti klientem, jde o závažné porušení jeho povinností a narušení důvěry, s kterou klient přistupuje k advokátovi při poskytování informací o jeho věci. Nelze v takovém případě ani vyloučit způsobení újmy klientovi. Porušení povinnosti mlčenlivosti je jedním z nejzávažnějších porušení advokáta. Pokud však klient advokátovi svěří, že je odhodlán k tomu spáchat čin, který je trestním zákoníkem označován za trestný, má advokát i přes jeho mlčenlivost povinnost překazit spáchání takového trestného činu.

3.7.4. Právo na náhradu způsobené újmy

Advokát má povinnost nezpůsobit v souvislosti s výkonem advokacie klientovi újmu. Z této povinnosti a z § 24 odst. 1 ZoA lze dovodit právo klienta na náhradu újmy způsobené advokátem. Za výkon advokacie se též považuje bezplatná právní porada, tudíž je advokát odpovědný za újmu i klientovi, kterému ji způsobil nesprávnou právní radou. Toto dovodil ve svém rozsudku i Nejvyšší soud v případě advokáta, který poskytl klientce právní radu bez zjištění veškerých okolností jejího případu, a té byla dána výpověď z nájmu bytu. Nejvyšší soud

---

⁹² JIRSA, Jaromír et al. Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty. Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 427 s. ISBN 80-86920-11-9.str. 195.

dovodil, že pod pojem výkon advokacie lze podřadit nejen poskytování právních služeb, ale i právních rad. Přičemž není důležité, zda jsou poskytovány bezplatně nebo za odměnu. Ustanovení zákona o advokacii uvádí, že advokát vykonává advokacii zpravidla za odměnu. Slovo „zpravidla“ tedy neznamená, že půjde o výkon, který je vždy za odměnu, a proto je advokát odpovědný i za způsobení újmy klientovi v rámci bezplatného právního poradenství.⁹³

Vznik újmy vzniklé v souvislosti s poskytováním právních služeb je povinen prokazovat poškozený klient. Pokud však advokát neučiní určitý úkon v případě klienta ve stanovené lhůtě, je příčinná souvislost mezi vzniklou újmou a pochybením advokáta více než zřejmá. Advokát poskytuje náhradu způsobené újmy klientovi z povinného pojištění odpovědnosti za škodu. V případě, že se zvětší rozsah možné odpovědnosti advokáta za újmu v průběhu poskytování právních služeb, je advokát povinen rozšířit i rozsah svého pojištění. Tuto povinnost mu zakládá čl. 9 odst. 3 etického kodexu a v případě, že advokát nechce rozsah svého pojištění odpovědnosti za škodu rozšířit je povinen od smlouvy s klientem odstoupit. Pokud svojí odpovědnost za újmu neuzná, musí se klient obrátit s náhradou majetkové újmy nebo nemajetkové újmy na soud.

Pojišťovna může také pro plnění pojistné události žádat, aby klient podal žalobu na náhradu újmy proti advokátovi. Pojišťovna pak bude vystupovat jako vedlejší účastník řízení a v případě výhry klienta vyplatí pojistné plnění jako náhradu újmy klienta.⁹⁴

V souvislosti s již zmiňovanou novelou zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, je klient jako spotřebitel, v případě sporu s advokátem, oprávněn dle § 14 tohoto zákona, obrátit se na Českou advokátní komoru s návrhem na mimosoudní řešení spotřebitelských sporů.⁹⁵ Česká advokátní komora byla pověřena k řešení spotřebitelských sporů ze smluv o poskytování právních služeb v souvislosti s touto novelou dne 5.února.2016. Klient je oprávněn podat návrh pouze v případě, že se s advokátem nedohodl přímo, ve věci nerozhodl soud, nebyl vydán rozhodčí nález nebo uzavřena dohoda v rámci mimosoudního řešení spotřebitelského sporu. Pro podání návrhu je klientovi dána lhůta jednoho roku od prvního uplatnění sporu u advokáta. Cílem řešení sporu by mělo být uzavření dohody mezi klientem a advokátem, avšak klient může od sporu kdykoliv

---

⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6.ledna 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014.

⁹⁴ JIRSA, Jaromír et al. Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty. Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 427 s. ISBN 80-86920-11-9.str. 160.

⁹⁵ Tato část zákona není účinná již od 28.prosince 2015, ale nabyla účinnosti dnem 1.února 2016.

jednostranným prohlášením odstoupit.⁹⁶ Tato novela by měla zejména ulehčit soudům a pomoci vyřešit jednodušší spory levnější a rychlejší cestou.

3.7.5 Právo vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb

Vztah mezi klientem a advokátem je vztahem založeným na vzájemné důvěře, a proto klient jako osoba, která si vybírá svého advokáta a svěřuje mu vyřízení svého případu je oprávněn v případě nespokojenosti vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb. Zatímco advokát je oprávněn vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb jen z taxativně stanovených důvodů, klient je dle §20 odst. 4 ZoA oprávněn smlouvu vypovědět kdykoliv, i bez udání důvodu. Klient jako slabší strana ve vztahu s advokátem se tedy může v případě jakékoliv nespokojenosti rozhodnout, že si již další právní služby od advokáta provádět nepřeje. Případnou výpovědní dobu je možné sjednat, ale nesmí přesáhnout tři měsíce. V případě, že dojde k vypovězení smlouvy, je advokát dle čl. 9 odst. 4 etického kodexu povinen odevzdat klientovi bez zbytečného odkladu všechny významné písemnosti důležité pro jeho věc, které mu buď klient svěřil nebo je advokát získal v průběhu poskytování právních služeb. Advokát však nesmí vydání písemností čímkoliv podmiňovat, a to i přesto, že má klient např. nedoplatek na odměně za právní služby. Toto konstatoval kárný senát v případě advokáta, který vydání významných listin podmiňoval právě zaplacením nedoplatku za odměnu.⁹⁷

3.7.6 Právo na bezplatnou obhajobu nebo určení advokáta komorou

Právo na právní pomoc je ústavně zakotveným právem v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, proto musí být zaručeno všem osobám na území státu. Obviněný má také dle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod právo hájit se sám nebo prostřednictvím svého zástupce. Každý má tedy právo při splnění zákonem stanovených podmínek na to, aby byl úplně nebo částečně osvobozen od soudních poplatků. Dále mu může být ustanoven nebo určen bezplatný právní zástupce. Odměnu advokáta v případě ustanovení hradí dle § 23 ZoA stát.

---

⁹⁶ CHALUPSKÁ, Lenka. Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů mezi klientem a advokátem [online]. Ostrava: Právní prostor.cz, 2016 [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu-mezi-klientem-a-advokatem>

⁹⁷ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. listopadu 2011, sp. zn. K 15/2009.

Určení advokáta Komorou je ustanoveno § 18 odst. 2-6 ZoA. Ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem a zároveň se nemůže domoci poskytnutí právních služeb advokátem, může požádat Komoru o jeho určení. Pro posouzení, zda má žadatel nárok na určení advokáta Komorou bezplatně nebo za sníženou odměnu, slouží formulář ve *vyhlášce č. 275/2006 Sb., kterou se stanoví způsob zjišťování příjmových a majetkových poměrů žadatele o určení advokáta Českou advokátní komorou k poskytnutí právních služeb bezplatně nebo za sníženou odměnu*. Žadatel také musí doložit odmítnutí alespoň dvěma advokáty. Důvody, pro které byl žadatel o právní služby odmítnut, mohou však být z jeho pohledu i z pohledu advokáta velmi subjektivní. Věc, kterou advokát odmítl v souladu s platnými právními předpisy, může žadatel vnímat zcela nespravedlivě. Nelze ale ani vyloučit, že advokát věc odmítne z důvodů její neatraktivnosti.⁹⁸

Zvláštní ustanovení o tomto právu najdeme například v § 30 OSŘ, kdy při předpokladu osvobození účastníka od soudních poplatků (dle § 138 OSŘ) mu předseda senátu ustanoví na žádost zástupce, je-li to vyžadováno k ochraně jeho zájmů. Dle § 138 odst. 1 OSŘ, lze úplné osvobození od soudních poplatků přiznat pouze ve výjimečných případech ze zvlášť závažných důvodů. V praxi tak bude zřejmě častějším jevem částečné osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků se dle § 138 odst. 3 OSŘ se v rozsahu osvobození vztahuje i na ustanoveného zástupce a jeho odměnu za zastupování včetně hotových výdajů. Taktéž v § 33 odst. 2 a 3 TrŘ je upraveno právo na bezplatnou obhajobu v trestním řízení. Obviněný má na toto právo nárok, pokud osvědčí, že nemá dostatek prostředků pro hrazení nákladů obhajoby nebo to přímo vyplývá ze shromážděných důkazů. Návrh na rozhodnutí o tomto právu může za obviněného podat také obhájce, příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner, druh i zúčastněná osoba. Soudce nebo předseda senátu v přípravném řízení rozhodne, zda má obviněný nárok na bezplatnou obhajobu nebo obhajobu za sníženou odměnu. Náklady na obhajobu pak zcela nebo zčásti hradí stát.

Dalším právním předpisem, který toto právo upravuje, je zákon o ústavním soudu, který v § 83 ZÚS stanovuje možnost uhrazení nákladů na zastoupení stěžovatele zcela nebo z části státem. Stěžovatel musí splnit několik podmínek,

---

⁹⁸ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0, str. 200.

zejména musí osvědčit, že nemá dostatečné prostředky k uhrazení nákladů spojených se zastoupením, a jeho stížnost nesmí být odmítnuta. Náklady zastoupení pak hradí ze svého rozpočtu Ústavní soud. V ustanovení § 35 odst. 8 SŘS najdeme upravené ustanovení zástupce, kterým může být i advokát, při předpokladu osvobození účastníka od soudních poplatků (dle § 36 odst. 3 SŘS). Pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být dle § 36 odst. 3 SŘS zcela nebo z části osvobozen od soudních poplatků. Úprava tohoto práva v soudním řádu správním je obdobná úpravě v občanském soudním řádu, a tak i zde je úplné osvobození od soudních poplatků možné pouze ve výjimečných případech.

3.8 Povinnosti klienta

I přestože většinu povinností zákon a stavovské předpisy ukládají advokátovi, můžeme vyvodit i jisté povinnosti, které je klient povinen vůči advokátovi plnit.

3.8.1 Povinnost součinnosti s advokátem

Tato povinnost klienta je spojena s povinností advokáta řídit se pokyny klienta a jeho právem na informace o klientově případu. Již při počátku vztahu mezi advokátem a klientem je klient povinen advokátovi sdělit všechny potřebné informace pro poskytování právních služeb. Také je nezbytné, aby mu předal všechny významné dokumenty, které s jeho případem souvisejí např. smlouvy, směnky, faktury, proběhlé konverzace s protistranou, fotodokumentaci a další důležité podklady.

V rámci řádného poskytování právních služeb je také klientovou povinností spolupracovat s advokátem a reagovat na jeho případné výzvy či oznámení o provedených pokynech. Klient nemůže očekávat, že vyřízení jeho věci bude výsledkem pouhé činnosti advokáta. Zejména u složitějších věcí je klient povinen se vyjádřit k určitým skutečnostem či došlým listinám, které vzniknou až v průběhu poskytování právních služeb např. vyjádření žalované strany.

Jelikož je advokát dle § 20 odst. 2 ZoA oprávněn při nedostatku potřebné součinnosti klienta vypovědět smlouvu o poskytování právních služeb, případně požádat o zrušení ustanovení nebo požádat o určení jiného advokáta Komorou, může porušení této povinnosti vést až k ukončení vztahu mezi ním a klientem.

3.8.2 Povinnost nahradit advokátovi způsobenou újmu

Ne nadarmo se říká, že největším nepřítelem advokáta je jeho klient. Nejen advokát může způsobit újmu svému klientovi. Klient je také odpovědný za porušení právní povinnosti a následný vznik majetkové nebo nemajetkové újmy advokátovi. Klient může advokátovi způsobit újmu jednak porušením obecných povinností daných mu zákonem, ale také porušením smlouvy o poskytování právních služeb a porušením dobrých mravů. Mezi porušením právní povinnosti a vznikem újmy musí existovat příčinná souvislost. Zavinění je pak fakultativní složkou, neboť u porušení smluvní povinnosti není vyžadováno zavinění. Povinnost nahradit újmu advokátovi vzniká například, pokud klient závažným způsobem poruší smlouvu nebo je v prodlení s platbou odměny advokáta za poskytnuté právní služby. Pokud klient újmu dobrovolně nenahradí, je advokát oprávněn obrátit se s jejím vymáháním na soud.

3.8.3 Povinnost uhradit advokátovi odměnu

Advokát vykonává advokacii dle § 22 odst. 1 ZoA zpravidla za odměnu. Proto je klientovou povinností za poskytnuté právní služby uhradit advokátovi odměnu.

Přestože klient může vyžadovat vysvětlení o oprávněnosti jednotlivých naúčtovaných úkonů či časového určení provedeného advokátem v rámci poskytování právních služeb, měl by v rámci důvěry v advokáta uhradit odměnu bez toho, aby ji zpochybňoval závěry o její výši. Zejména pokud si výši vyžadované odměny sám vypočetl dle advokátního tarifu.⁹⁹

Advokát je oprávněn požadovat v rámci odměny i přiměřenou zálohu na odměnu za poskytované právní služby. Záloha by měla být dle čl. 10 odst. 7 etického kodexu přiměřená celkové výši odměny a očekávaným hotovým výdajům. Dále je také klient povinen advokátovi uhradit hotové výdaje a náhradu za promeškaný čas. V případě, že klient odměnu za právní služby neuhradí, je advokát oprávněn obrátit se na soud s tzv. palmární žalobou.

---

⁹⁹ JIRSA, Jaromír et al. Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty. Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 427 s. ISBN 80-86920-11-9.str. 189.

4. Porušení povinností advokáta a klienta

Výkon advokacie je koncipován jako nezávislá činnost. Nezávislost advokáta je však omezena vznikem odpovědnosti za porušení povinností daných mu zákonem a stavovskými předpisy. Odpovědnost můžeme najít v rovině soukromoprávní, veřejnoprávní i kárné. Tyto tři druhy odpovědnosti jsou navzájem provázané a advokát může i jedním skutkem naplnit všechny tři druhy najednou. Naopak klient v rámci právního vztahu s advokátem odpovídá pouze za odpovědnost soukromoprávní a veřejnoprávní povahy.

4.1 Porušení povinností advokátem

4.1.1. Soukromoprávní odpovědnost

Jak jsem již uvedla v podkapitole o povinnosti nezpůsobit klientovi újmu, advokát podle zákona o advokacii odpovídá klientovi za vznik majetkové i nemajetkové újmy, kterou mu způsobil v souvislosti s výkonem advokacie. Odpovědnost za újmu má však i preventivní význam. „Odpovědnost má vést jak konkrétního advokáta, tak celý advokátní stav k předcházení škod způsobených vadným poskytnutím služby.“¹⁰⁰ Újma klientovi většinou vznikne tím, že advokát nepostupoval s náležitou péčí. Mezi výkonem advokacie a vzniklou újmou však musí existovat příčinná souvislost a zároveň nesmí být splněny podmínky pro liberaci. V těchto případech bude uplatněna náhrady újmy v rámci povinného pojištění advokáta. Je závažným porušením advokátových povinností, pokud nebude pojištěn pro případ způsobení újmy při výkonu advokacie. Tedy pokud advokát neuhradí částku za hromadné pojištění advokátů Komoře nebo si nesjedná individuálně samostatné pojištění.¹⁰¹

V případě, že je klientovi způsobena újma, je oprávněn po advokátovi požadovat její nahrazení. Advokát je pak povinen obrátit se na příslušnou pojišťovnu s žádostí o vyřízení pojistné události. Pokud advokát sám neuzná, že způsobil v souvislosti s poskytováním právních služeb klientovi újmu, je klient oprávněn obrátit se s nárokem na náhradu způsobené újmy na soud.¹⁰² Obecná subjektivní promlčecí lhůta je dle občanského zákoníku 3letá, dle § 636 ObčZ se

---

¹⁰⁰ TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu*. V Praze: C.H. Beck, 2013., 240 s., Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-345-8, str. 97-98.

¹⁰¹ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23.dubna 1999.

¹⁰² Ochrana klientů [online]. Praha: ČAK, [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=39>

však právo na náhradu škody nebo jiné újmy promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla. V případě úmyslného způsobení se promlčecí lhůta prodlužuje na patnáct let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla.

4.1.2 Veřejnoprávní odpovědnost

Veřejnoprávní odpovědnost advokáta můžeme nalézt zejména v rovině správní v rámci odpovědnosti za správní delikty a v rovině trestní, které bych se dále věnovala. Advokát je při výkonu advokacie plně trestně odpovědný jako jakákoliv jiná fyzická osoba. Prosazování práv a oprávněných zájmů klienta musí tedy vždy činit v souladu s platnými zákony. Advokát má obecnou trestní odpovědnost za spáchané trestné činy a zároveň může být kárně postižitelný za porušení povinností daných mu advokátním stavem. To se může stát například při zpronevěře klientových peněz samotným advokátem.¹⁰³ Advokát tak naplní skutkovou podstatu trestného činu zpronevěry dle § 206 TZ a zároveň poruší povinnost nesnižovat důstojnost advokátního stavu danou v čl. 4 odst. 1 etického kodexu a § 16 odst. 2 ZoA, který mu ukládá povinnost jednat při výkonu advokacie čestně a svědomitě.

4.1.3 Kárná odpovědnost

„Jedním ze znaků svobodného povolání je i dobrovolné podřízení se jiným povinností, než které jsou stanoveny ostatním“.¹⁰⁴ Porušení těchto povinností má pro advokáta za vznik kárnou odpovědnost. Úpravu kárné odpovědnosti advokáta nalezneme v části druhé, hlavě čtvrté zákona o advokacii v ustanovení §32-35e a v advokátním kárném řádu. § 32 uvádí, že advokát a advokátní koncipient jsou kárně odpovědní za kárná provinění spjatá s výkonem advokacie. Tím je „závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi zákonem o advokacii, zvláštním zákonem nebo stavovským předpisem.“¹⁰⁵ Závažnost kárného provinění je poměřována podle následků, které advokát způsobil dotčeným osobám a podle toho, zda advokát svým chováním poškodil advokátní stav.¹⁰⁶ Obecným měřítkem pro posouzení kárné odpovědnosti advokáta je povinnost vymezená v čl. 4 odst. 1

---

¹⁰³ KRAMER, Jaroslav, LÉKO, Kristián. Zrada klienta je nejhorší zločin [online]. Praha: Lidové noviny, 2014 [cit. 19.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13332>.

¹⁰⁴ MACKOVÁ, Alena. Právní pomoc advokátů a její dostupnost. Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0, str. 133.

¹⁰⁵ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

¹⁰⁶ *Zákon o advokacii: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2, str. 231.

etického kodexu, která advokátovi ukládá všeobecnou povinnost chovat se poctivě, čestně a slušně a přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu. Nejvyšší správní soud konstatoval, že právě vymezení tohoto článku je třeba chápat jako generální skutkovou podstatu pokrývající celá pravidla profesionální etiky v rámci posuzování vzniku kárné odpovědnosti advokáta.¹⁰⁷ Proto můžeme povinnost zachovávat důstojnost advokátního stavu chápat také jako povinnost advokáta ke společnosti.¹⁰⁸ Protože především ta očekává, že půjde o člověka poctivého, čestného a slušného.

Advokátovi lze uložit jedno z následujících kárných opatření: napomenutí, veřejné napomenutí, pokutu až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem, dočasný zákaz výkonu advokacie uložený na dobu od šesti měsíců do tří let, vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo upustit od uložení kárného opatření, pokud samotné projednání kárného provinění je možno považovat za postačující.

Jelikož jsou advokátovi dány povinnosti nad rámec běžných zákonů, které ostatní subjekty nepostihují, je kárná odpovědnost specifickým druhem odpovědnosti a advokát může být postižen jak v rámci trestní či soukromoprávní odpovědnosti, tak zároveň za odpovědnost kárnou.

4.1.4 Kárné řízení

Kárné řízení najdeme upravené v hlavě čtvrté v § 33-35e ZoA a v advokátním kárném řádu.

V případě, že se klient domnívá, že advokát porušil své povinnosti stanovené mu zákonem nebo stavovským předpisem, může proti němu podat kárnou stížnost. Tu nejprve eviduje kontrolní oddělení České advokátní komory, které rozhoduje o tom, zda je stížnost důvodná, a které ji poté postoupí kontrolní radě nebo pro nedůvodnost odloží. Kontrolní rada pak může stížnost posoudit jako nedůvodnou, upozornit advokáta na nesprávný postup nebo prostřednictvím předsedy kontrolní rady podat kárnou žalobu.

Kárné řízení se zahajuje dnem podání kárné žaloby. K podání žaloby kontrolní komisi Komory musí dojít nejpozději do šesti měsíců od kárného provinění nebo od doby, kdy se o něm kárný žalobce dozvěděl, nejpozději však do dvou let ode dne, kdy došlo ke kárnému provinění. Do šestiměsíční lhůty se

---

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.května 2004, sp. zn. 5 As 34/2003-47.

¹⁰⁸ BALÍK, Stanislav: Důstojnost advokátního stavu. *Bulletin advokacie*. 2004, roč. 15, č. 11-12, s. 98- 100. ISSN 1210-6348.

nezapočte doba, kdy bylo prověřováno, zda skutečně došlo ke kárnému provinění. Tato doba může být maximálně dvouměsíční. O kárném provinění rozhoduje tříčlenný kárný senát, který se skládá ze členů kárné komise Komory. Po zahájení kárného řízení, které je neveřejné, předseda kárné komise Komory bezodkladně ustanoví kárný senát a o jeho složení písemně informuje účastníky. Účastníky řízení jsou kárný žalobce a kárně obviněný. Kárným žalobcem může být předseda kontrolní rady Komory nebo ministr spravedlnosti. Kárně obviněný je advokát nebo advokátní koncipient.

Kárně obviněný má při ústím jednání právo vyjádřit se ke všem skutečnostem uvedeným v kárné žalobě a zároveň je oprávněn podávat návrhy na provedení důkazů. V případě důkazu výpovědi lze také vyslechnout svědky a znalce, dostaví-li se k výpovědi dobrovolně a poskytnou-li ji. Kárný senát vychází ze skutkového a právního stavu účinného v době spáchání kárného provinění. Písemné vyhotovení rozhodnutí musí obsahovat výrok, odůvodnění, poučení o opravném prostředku a případně i výrok o povinnosti uhradit náklady řízení. K náhradě nákladů řízení, které nese Komora je kárně obviněný povinen, pokud kárný senát vysloví, že se kárného obvinění dopustil. Náklady vzniklé účastníkovi kárného řízení nese účastník. Pokud byla kárně obviněnému uložena jako kárné opatření pokuta je povinen ji zaplatit do patnácti dnů od právní moci rozhodnutí, není-li stanoveno jinak.

V případě, že je skutkový stav věci spolehlivě zjištěn opatřenými důkazy, může kárný senát rozhodnout kárným příkazem. Kárně obviněnému však lze z kárných opatření uložit pouze napomenutí nebo pokutu do výše desetinásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem. Kárný příkaz obsahuje výrok ve věci samé, výrok ukládající povinnost k náhradě nákladů kárného řízení a poučení o právu podat odpor. V případě, že kárně obviněný, kárný žalobce, případně jeho zástupce nebo opatrovník podá do 15 dnů od doručení odpor, bude nařízeno jednání k projednání věci kárným senátem a kárný příkaz se ruší. Doručením kárného příkazu kárně obviněnému a kárnému žalobci případně jeho zástupci nebo opatrovníkovi, nastávají účinky spojené s vyhlášením rozhodnutí kárným senátem. Kárný příkaz nabývá právní moci a je vykonatelný následující den po dni, kdy uplynula lhůta pro podání odporu všem oprávněným osobám.

Opravným prostředkem proti rozhodnutí kárného senátu je odvolání. Odvolání může podat účastník kárného řízení do patnácti dnů od doručení

písemného vyhotovení rozhodnutí. O odvolání rozhoduje tříčlenný odvolací senát složený z členů kárné komise. Ten v odvolacím řízení rozhodnutí zruší a sám rozhodne ve věci samé nebo ji vrátí kárnému senátu anebo odvolání zamítne a rozhodnutí potvrdí. Při vrácení věci kárnému senátu je senát vázán právním názorem senátu odvolacího. Kárné řízení končí doručením rozhodnutí účastníkům, proti kterému se nelze odvolat, je v právní moci a je vykonatelné. Účastník však může podat návrh na povolení obnovy. A to v případě, že vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které dříve účastník nemohl v kárném řízení uplatnit a mohly by mít ve spojení s ostatními skutečnostmi nebo důkazy vliv na příznivější rozhodnutí. Návrh lze podat do šesti měsíců ode dne, kdy se účastník o důvodu obnovy dozvěděl nebo jej mohl uplatnit. V případě povolení obnovy řízení se dnem právní moci rozhodnutí o povolení obnovy zrušují všechna dosavadní rozhodnutí v kárném řízení a věc se znovu projedná.

4.1.5 Statistiky kontrolního oddělení a kontrolní rady ČAK

Tato práce se zabývá zejména vzájemnými právy a povinnostmi mezi advokátem a klientem. V případě, že k takovému vzájemnému plnění práv a povinností nedochází, nastává jak advokátovi, tak klientovi odpovědnost za jejich porušení. V následující statistice jsem se zaměřila na to, jak často dochází ke stížnostem na advokáty a zda a s jakými konečnými rozhodnutími dochází ke kárnému potrestání advokátů.

V České republice je v seznamu České advokátní komory zapsáno přes 10 000 advokátů. Ze statistiky kontrolního oddělení a kontrolní rady vyplývá, že v letech 2010-2015 bylo v průměru každý rok podáno 1498 kárných stížností a 143 kárných žalob za rok. Konkrétně za rok 2015 to bylo 1339 kárných stížností, z toho 64 bylo opakovaných.¹⁰⁹ Kontrolní radě bylo postoupeno z celkového počtu 1339 stížností 629 stížností, z nichž bylo 422 vyhodnoceno jako nedůvodné, 79 z nich bylo vyřešeno jako upozornění na nesprávný postup advokáta a ve 128 případech byla podána kárná žaloba.¹¹⁰

Co se týče jednotlivých kárných opatření udělených v roce 2014, bylo podáno 102 kárných žalob, z nichž u 11 advokátů/advokátních koncipientů bylo upuštěno od uložení kárného opatření. 15 advokátům/advokátním koncipientům bylo uloženo napomenutí. Pokuta byla uložena celkem

---

¹⁰⁹ Příloha č. 1

¹¹⁰ Příloha č. 2

35 advokátům/koncipientům. Nejčastěji opatření ve formě vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo advokátních koncipientů bylo uloženo pouze 2x.¹¹¹

Poměrně častým důvodem zakládajícím kárnou odpovědnost advokáta, bývá jeho nečinnost. Zejména se tak děje v případě nedostatečné komunikace mezi advokátem a klientem. Jde tedy nejčastěji o porušení povinnosti řádně informovat klienta o případu, promeškání lhůty k uskutečnění úkonu nebo nepředání dokumentů či vyúčtování odměny. Závažnější formou nečinnosti advokáta bude zejména zadržování peněžních prostředků klienta v advokátní úschově. V takovýchto případech jak jsem již uváděla v předchozí kapitole, přihlédne kárná komise k tomu, jakým způsobem ke vzniku kárné odpovědnosti došlo a zda nebo nakolik dotyčný advokát snižoval vážnost a důstojnost advokátního stavu. Nejčastějším potrestáním ve věci nečinnosti advokáta je pak udělení peněžité pokuty.¹¹²

Z přehledu kárných rozhodnutí dále vyplývá, že nejčastějším druhem kárného opatření je uložení peněžité pokuty. Ta byla v letech 2008-2014 uložena celkem 309x, oproti tomu druhé nejčastější kárné opatření ve formě napomenutí bylo uloženo pouze 124x. V případě lehčích prohřešků může kárná komise upustit od uložení kárného opatření, pokud postačí pouhé projednání. K tomu došlo celkem ve 104 případech. Protipólem jsou však kárná opatření ve formě vyškrtnutí ze seznamů advokátů a dočasný zákaz výkonu advokacie. Co se týče dočasného zákazu výkonu, který advokáta limituje pouze na určitou dobu, bylo toto opatření v letech 2008-2014 uloženo v 22 případech. Vyškrtnutí ze seznamu advokátů bylo učiněno ve 30 případech z toho 9x v roce 2011.¹¹³

Z přehledu statistiky lze dospět k závěru, že počet podaných kárných stížností v České republice se může jevit jako velmi vysoký, avšak ze statistiky můžeme dojít k tomu, že celkový počet projednaných kárných žalob je vzhledem k celkovému počtu zapsaných advokátů v seznamu České advokátní komory velmi nízký. Proto i když se některé povinnosti advokáta mohou jevit jako přísné, v praxi k jejich porušení příliš nedochází. A tak můžeme říci, že většina advokátů v České republice jedná v rámci advokacie čestně a svědomitě a nesnižuje důstojnost advokátního stavu. Vysoký počet stížností tak lze také zdůvodnit

---

¹¹¹ Příloha č. 3

¹¹² MOTYČKA, Petr. Kárné řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem? [online]. Praha: *Bulletin Advokacie*, 2015 [cit. 29.2.2016]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-řízení-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejným-metrem?browser=full>

¹¹³ Příloha č. 4

možnou nespokojeností klientů s jejich neúspěchem ve věci nebo vyřizováním právních služeb a možností, jak se advokátům „pomstít“.

4.2 Porušení povinností klientem

4.2.1. Soukromoprávní odpovědnost

Soukromoprávní odpovědnost klienta se zejména odvíjí od jeho vztahu k advokátovi. Úpravu soukromoprávní odpovědnosti za újmu najdeme v části čtvrté: relativní a majetková práva, hlavy třetí: závazky z deliktů občanského zákoníku v ustanovení § 2909-2971 ObčZ. Jak jsem již uvedla v povinnosti klienta nahradit advokátovi způsobenou újmu, klient bude ve vztahu k advokátovi odpovědný zejména za porušení právní povinnosti, v důsledku které vznikne advokátovi majetková škoda nebo nemajetková újma. Fyzická i právnická osoba má dle občanského zákoníku všeobecnou prevenční povinnost, aby nedošlo k nedůvodné újmě.¹¹⁴ Při vzniku újmy má klient povinnost nahradit advokátovi majetkovou i nemajetkovou újmu. Klient však může být své viny zproštěn v případě okolností vylučujících protiprávnost, kdy by bylo nespravedlivé po něm náhradu požadovat, např. v případě nutné obrany nebo krajní nouzi. Nahrazení majetkové škody je klient dle § 2951 ObčZ povinen provést uvedením do předešlého stavu, není-li to však možné, hradí se škoda v penězích. V případě nemajetkové újmy pak ve formě přiměřeného zadostiučinění v penězích, nejde-li zajistit skutečné účinné odčinění způsobené újmy. Přesnou výši náhrady újmy může případně dle § 2955 ObčZ určit soud.

4.2.2. Veřejnoprávní odpovědnost

Veřejnoprávní odpovědnost klienta je stejně jako odpovědnost advokáta zejména v rovině správní a trestní odpovědnosti. Trestní odpovědnost za protiprávní jednání vzniká následující den po 15. narozeninách. Klient je tedy trestně odpovědný za spáchané trestné činy nejenom vůči advokátovi. Jak již bylo zmíněno výše, advokát má v souvislosti s informacemi poskytnutými klientem povinnost překazít spáchání trestného činu dle § 367 TZ, nicméně se na něj nevztahuje povinnost daná § 368 TZ v případě, že se dozví, že jeho klient spáchal trestný čin dle § 368 odst. 1 TZ. Advokát má také dále ohlašovací povinnost

---

¹¹⁴ § 2900 ObčZ Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.

v případě podezření na nestandardní finanční transakce klienta dle zákona
č. 253/2008 Sb.

5. Závěr

V této práci jsem se snažila především vymežit a popsat vzájemná práva a povinnosti mezi advokátem a klientem. Pro komplexní pojetí jsem se proto zajímala i o jejich historické proměny. V nastíněném historickém vývoji práv a povinností advokáta ve vztahu ke klientovi jsem dospěla k tomu, že některá práva a povinnosti platná v současné právní úpravě advokacie vznikly již v dávné minulosti a platí tak již pro několik generací advokátů, např. právo na odměnu. Zároveň však najdeme i povinnosti, které vznikly až následným vývojem právní úpravy advokacie, např. odpovědnost za škodu způsobenou klientovi. Do jednotlivých právních úprav se také promítl fakt, že Čechy byly ovlivněny i jinými zeměmi a celky. Právní úprava advokacie se pak také proměňovala i podle toho, která nadvláda v zemi přetrvávala. Cesta k dnešní platné právní úpravě práv a povinností v zákoně o advokacii a v etickém kodexu tak nebyla vůbec jednoznačná a práva a povinnosti se s historickým vývojem velmi proměňovaly.

V druhé části práce jsem se již zabývala konkrétními právy a povinnostmi advokáta a klienta. Zde lze dospět k závěru, že oprávnění, které má advokát ve vztahu ke klientovi jsou především na jeho ochranu. Dovolují mu chovat se tak, aby mohl řádně vykonávat právní služby pro ostatní klienty v případě, že se vyskytne překážka bránící řádnému poskytování právních služeb vůči jednomu z nich. Práva přiznaná advokátovi také dovolují za určitých okolností ukončit vztah s klientem nebo přímo odmítnout poskytnutí právních služeb. Naopak povinností, které mu jsou dané, jsou zejména na ochranu klienta. Přičemž advokát má v tomto právním vztahu vystupovat jako osoba znalá práva a zároveň být jakýmsi profesionálním rádcem a ochráncem klienta při poskytování právních služeb. Co se týče právního vztahu mezi advokátem a klientem, ten není založen pouze na jednotlivých právech a povinnostech, ale i na vzájemné důvěře a dalších aspektech, kterými jsem se však v této práci nezabývala.

Přestože je právní úprava vzájemných práv a povinností advokáta a klienta zaměřena především na osobu advokáta, jsou práva a povinnosti klienta z této úpravy snadno odvoditelná. Nesplnění povinností advokáta a z nich odvozených práv klienta může mít především za následek podání kárné stížnosti, ale může být i důvodem pro vypovězení smlouvy o poskytování právních služeb ze strany klienta. Půjde zejména o právo udílet advokátovi pokyny, právo na informace o svém případě, právo, aby poskytnuté informace zůstaly v tajnosti a právo

na náhradu způsobené újmy. Nesplnění povinností klienta může být naopak důvodem pro ukončení právního vztahu ze strany advokáta.

V práci jsem se nezaměřovala pouze na českou právní úpravu práv a povinností advokáta a klienta, ale zabývala jsem se i etickým kodexem advokátů v EU, který je však upraven velmi podobně etickému kodexu platnému v České republice. Odlišnosti od české právní úpravy však můžeme najít v americké právní úpravě Model Rules of Professional Conduct, kde, jak jsem již zmiňovala lze nalézt speciální pravidla o střetu zájmu, zastupování klienta se sníženou psychickou kapacitou nebo možnost prodat či koupit advokátní kancelář.

Poslední část práce jsem věnovala následkům porušení práv a povinností na straně advokáta i klienta. Zde jsem větší část věnovala kárné odpovědnosti advokáta. Porušení povinností na straně advokáta je z velké části zapříčiněno tím, že řádně neposkytuje právní služby. Reakcí klienta poté často bývá podání stížnosti na advokáta. Z počtu podaných stížností lze dojít i k tomu, že nespočet klientů je podává i v neodůvodněných případech, například při neúspěchu v jejich věci.

Jak vyplývá z většiny kárných rozhodnutí porušení povinností na straně advokáta, bývá většinou zapříčiněno špatnou nebo nedostatečnou komunikací a následným nedostatkem informací mezi advokátem a klientem a advokátovou nečinností. Nedostatečná komunikace na straně advokáta může vést klienta k pocitu, že jeho případu není věnována dostatečná pozornost, a proto má pocit, že by měl na tento stav upozornit zejména v případě jeho neúspěchu ve věci.

Co se týče porušení jednotlivých práv a povinností na straně klienta, ten odpovídá advokátovi hlavně v oblasti soukromoprávní odpovědnosti a je i trestně odpovědný za spáchané trestné činy. V této oblasti však nejsou vedeny statistiky jednotlivých případů, a proto nelze dojít k závěru o četnosti porušení povinností na straně klienta.

6. Summary

This thesis, which is focused on "relative rights and obligations between a lawyer and a client" is divided into three main chapters, introduction, conclusion and 4 attachments. The first chapter describes historical development of the relative rights and obligations between a lawyer and a client in the Czech Republic. The description of the relative rights and obligations is focused on the historical development and on the period, which their development affected.

The second chapter is focused on the relative rights and obligations between a lawyer and a client which are established by the Czech legislation. This part forms the main topic of the thesis. In the introduction of this chapter I analyze position of the lawyer and the position of the client. Then I analyze the individual rights and obligations between a lawyer and a client. In five subchapters I analyze the individual lawyer's rights and in the following ten subchapters I analyze the individual lawyer's obligations. I also deal with the modification of the rights and obligations, which have to be kept by lawyers, who provide legal services in the area of European Union. Further, I introduce selected provisions of the legal rules of the three European countries, which are different from the Czech legislation. I also compare rights and obligations given by the Czech legislation with the US legislation, which is formed by the Model Rules of Professional Conduct. In the next six subchapters I analyze the client's rights and in the following three subchapters I analyze the client's obligations.

The last chapter is dedicated to the infringement of the obligations between a lawyer and a client. I deal with the breach of obligations by the lawyer and with his responsibility for damages. Further, I mention lawyer's criminal, private and disciplinary responsibility, including the description of the disciplinary proceeding. For the complexity of the thesis, I mention statistics of the number of complaints filed to the lawyers, the number of disciplinary actions filed to the lawyers and the number of given disciplinary provisions. At the conclusion of the last chapter I deal with the breach of the obligations on the client's side, especially in the context of private and criminal responsibility.

7. Seznam použitých pramenů a literatury

7.1 Učebnice, komentáře, monografie

- 1) BALÍK, Stanislav. *Advokacie včera a dnes: vybrané texty z dějin a současnosti advokacie.* 1. vyd. Dobrá Voda: A.Čeněk, 2000, 256 s. ISBN 80-902627-7-5.
- 2) BALÍK, Stanislav, ed. et al. *Advokát v EU: právní předpisy o advokacii v zemích Evropské unie.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 423 s. ISBN 80-86473-64-3.
- 3) BALÍK, Stanislav. *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie.* Vyd. 1. Plzeň. Západočeská univerzita, 1998, 105 s. ISBN 80-7082-398-4.
- 4) JIRSA, Jaromír et al. *Klíč k soudní síni: příručka pro začínající soudce a advokáty.* Vyd. 1. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 427 s. ISBN 80-86920-11-9.
- 5) MACKOVÁ, Alena. *Právní pomoc advokátů a její dostupnost.* Vyd. 1. Praha, 2001. xv, 240 s. Právo a společnost. ISBN 80-7179-457-0.
- 6) SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice.* Praha: Linde, 1997, 437 s. ISBN 80-7201-051-4.
- 7) TICHÝ, Luboš (ed.). *Odpovědnost advokáta za škodu.* V Praze: C.H. Beck, 2013., 240 s., Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7179-345-8.
- 8) TOMOSZKOVÁ, Veronika, ed. a TOMOSZEK, Maxim, ed. *Kurz právnických dovedností: učební pomůcka pro studenty PF UP v Olomouci.* 1. vyd. Olomouc: Iuridica Olomoucensis, 2008. 327 s. ISBN 978-80-903400-1-5.
- 9) VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny.* 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8.
- 10) *Zákon o advokacii: komentář.* Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, xvii, 633 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2.

7.2 Publikace v odborných časopisech

- 1) BALÍK, Stanislav: Důstojnost advokátního stavu. *Bulletin advokacie.* 2004, roč. 15, č. 11-12, s. 98- 100. ISSN 1210-6348.
- 2) BUCHTA, Zdeněk: K odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou neznalostí. *Právní rozhledy*, 2008, č. 2 s 16, ISSN 1210-6410.

- 3) FIALOVÁ, Vlasta: Úschova peněz klienta advokátem a pojištění. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 1-2, s. 76-78. ISSN 1210-6348.
- 4) JANČAROVÁ, Markéta.: Práva a povinnosti ve vztahu advokáta a klienta, *Bulletin advokacie*, 2000 č. 10 ,s. 44. ISSN 1210-6348.
- 5) KRYM, Ladislav: Klientova hotovost, *Bulletin advokacie*, 2000, č.5 s. 24, ISSN 1210-6348.
- 6) MANDÁK, Václav: Meze trestní obhajoby – nástin základních otázek, *Bulletin advokacie*, 2003, č.10 s. 26, ISSN 1210-6348.
- 7) VYDRA, Jan: K otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem. *Bulletin advokacie*, 2004, č.10 s. 43, ISSN 1210-6348.

7.3 Právní předpisy

- 1) Zákon č. 40/1922 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují některá ustanovení o advokátech.
- 2) Opatření stálého výboru č. 284/1938 Sb. z. a n., o prozatímní úpravě některých otázek týkajících se advokacie.
- 3) Vládní nařízení č. 136/1940 Sb. z. a n., o právní postavení Židů ve veřejném životě.
- 4) Vládní nařízení č. 174/1940 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují ustanovení o působnosti orgánů advokátních komor.
- 5) Vládní nařízení č. 342/1942 Sb. z. a n., o kárných opatřeních proti politicky nespolehlivým advokátům a kandidátům advokacie.
- 6) Zákon č. 201/1946 Sb. z. a n., o úpravě některých otázek týkajících se advokacie.
- 7) Zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii (advokátní řád).
- 8) Zákon č. 114/1951 Sb., o advokacii.
- 9) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 10) Zákon č. 57/1963 Sb., o advokacii.
- 11) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 12) Zákon č. 118/1975 Sb., o advokacii.
- 13) Etický kodex advokátů v Evropské unii ze dne 28.10.1988, ve znění pozdějších předpisů.
- 14) Zákon České národní rady č. 128/1990 Sb., o advokacii.

- 15) Zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované.
- 16) Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 17) Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
- 18) Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
- 19) Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.
- 20) Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 21) Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 22) Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/5/ES, o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.
- 23) Usnesení představenstva České advokátní komory č. 6/1998 Věstníku, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta, ve znění pozdějších předpisů.
- 24) Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/1999 Věstníku, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů.
- 25) Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
- 26) Usnesení představenstva české advokátní komory č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem, ve znění pozdějších předpisů.
- 27) Charta základních principů evropské advokacie ze dne 24. listopadu 2006.
- 28) Usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2009 Věstníku, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění advokátů, ve znění pozdějších předpisů.
- 29) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 30) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

7.4 Judikatura

- 1) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. dubna 1999, sp. zn. K 370/98. *Bulletin advokacie*. 1999, č. 10, s. 77. ISSN 1210-6348.
- 2) Usnesení Vrchní soudu v Praze ze dne 20. února 2002 sp.zn. 8 To 12/02. In: ASPI [právní informační systém].
- 3) Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. listopadu 2003, sp. zn. 11 Ca 98/2003. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 7-8, s. 66-67. ISSN 1210-6348.
- 4) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května 2004, sp. zn. 5 As 34/2003-47. In: ASPI [právní informační systém].
- 5) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 24. září 2004, sp. zn. K 61/04. *Bulletin advokacie*. 2010, zvl. číslo - květen, s. 50. ISSN 1210-6348.
- 6) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 9. června 2006, sp. zn. K 8/06. *Bulletin advokacie*. 2008, zvl. číslo - květen, s. 29. ISSN 1210-6348.
- 7) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 8 As 42/2007. In: ASPI [právní informační systém].
- 8) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 23. června 2008, sp. zn. K 17/2008. *Bulletin advokacie*. 2010, zvl. číslo - květen, s. 37. ISSN 1210-6348.
- 9) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. února 2009, sp. zn. K 74/05. In: ASPI [právní informační systém].
- 10) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7. září 2009, sp. zn. K 66/2009. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 11, s. 63. ISSN 1210-6348.
- 11) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 17. září 2010, sp. zn. K 119/2007. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 9, s. 55. ISSN 1210-6348.
- 12) Usnesení Nejvyššího soudu České Republiky ze dne 23.září 2010, sp. zn. 25 Cdo 2007/2010. In: ASPI [právní informační systém].
- 13) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. května .2011, sp. zn. K 4/2011. In: ASPI [právní informační systém].
- 14) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 21. listopadu 2011, sp. zn. K 15/2009. In: ASPI [právní informační systém].
- 15) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. ledna 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014, In: ASPI [právní informační systém].

- 16) Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 11. září 2015, sp. zn. K 8/2015. In: ASPI [právní informační systém].

7.5 Elektronické zdroje

- 1) ABA Model Rules of Professional Conduct, *Cornell University Law School* [online]. New York: Cornell Law School, [cit. 11.2.2016]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/ethics/aba/>
- 2) CHALUPSKÁ, Lenka. Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů mezi klientem a advokátem [online]. Ostrava: *Právní prostor.cz*, 2016 [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu-mezi-klientem-a-advokatem>
- 3) KRAMER, Jaroslav, LÉKO, Kristián. Zrada klienta je nejhorší zločin [online]. Praha: *Lidové noviny*, 2014 [cit. 19.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13332>
- 4) MOTYČKA, Petr. Kárné řízení advokátů, soudců a státních zástupců aneb měří se všem stejným metrem? [online]. Praha: *Bulletin Advokacie*, 2015 [cit. 29.2.2016]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/karna-rozeni-advokatu-soudcu-a-statnich-zastupcu-aneb-meri-se-vsem-stejnym-metrem?browser=full>
- 5) Nové povinnosti advokátů v souvislosti s novelou zákona na ochranu spotřebitele [online]. Praha: *ČAK*, 2015 [cit. 14.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=15379>
- 6) Ochrana klientů [online]. Praha: *ČAK*, [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=39>
- 7) Povinnosti advokáta [online]. Praha: *ČAK*. [cit. 30.1.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=40>
- 8) ŠRÁMEK, Dušan. Společnost někdy nechápe roli advokátů [online]. Praha: *Ceska-justice.cz*, 2014 [cit. 10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=13826>

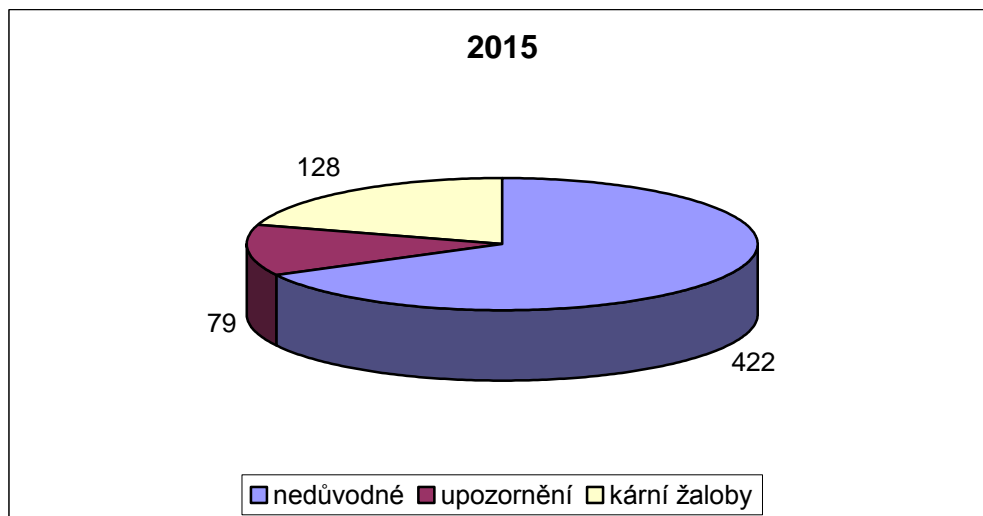
8. Přílohy

Příloha č. 1 – Statistika činnosti kontrolního oddělení kontrolní rady v letech 2007 – 2015

Stížnosti/rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nové	1283	1294	1320	1325	1351	1415	1450	1297	1275
Opakované	344	355	206	194	190	199	136	97	64
Celkem všech stížností	1627	1629	1526	1519	1541	1614	1586	1394	1339
Kontrolní rada									
kárné žaloby	163	168	169	159	162	165	143	102	128
upozornění	88	86	71	66	74	95	101	93	79
nedůvodné	882	603	468	681	600	596	679	419	422
celkem kontrolní radě	11339	1017	708	906	836	856	923	614	629

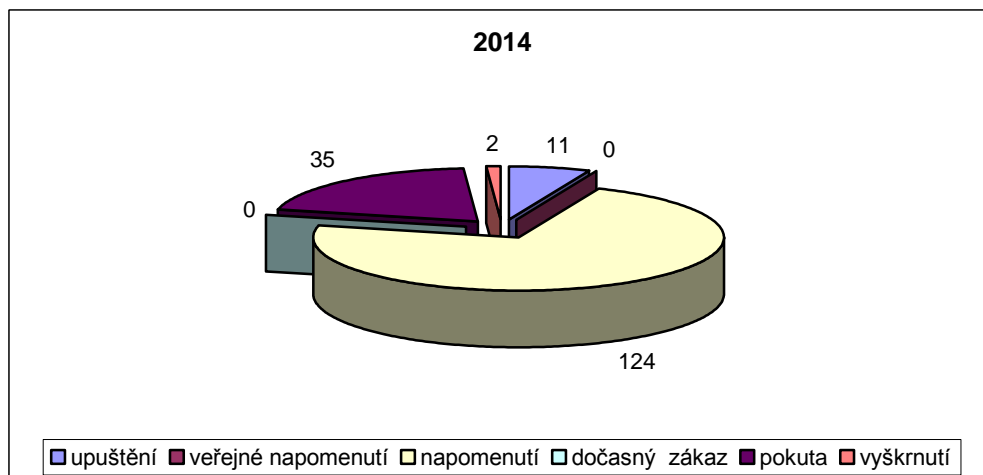
Statistika činnosti kontrolního oddělení a kontrolní rady v letech 2004-2015 [online]. Praha: ČAK, 2015 [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=10244>

Příloha č. 2 – Stížností projednané kontrolní radou za rok 2015

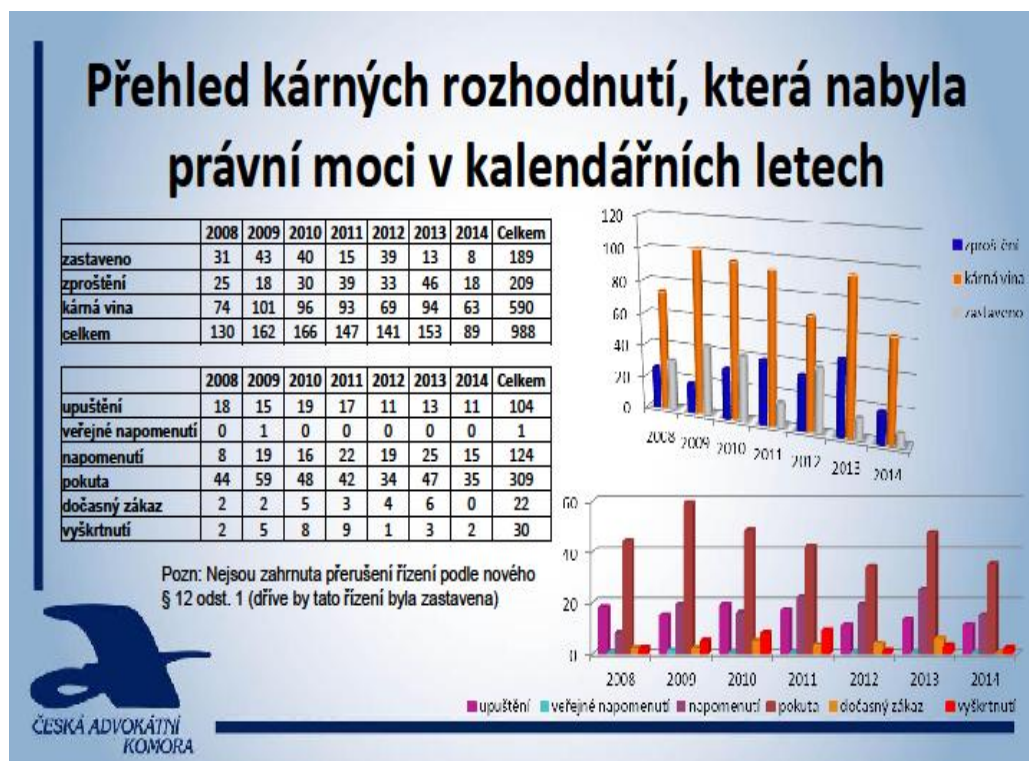
Zdroj dat: Statistika činnosti kontrolního oddělení a kontrolní rady v letech 2004-2015 [online]. Praha: ČAK, 2015 [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=10244>

Příloha č. 3 – Uložená kárná opatření za rok 2014

Zdroj dat: Přehled kárných rozhodnutí, která nabyly právní moci v kalendářních letech [online]. Praha: ČAK, 2014 [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/assets/komora/prehled-karnych-rozhodnuti--stav-k-31--xii--2014.pdf>

Příloha č. 4 – Přehled kárných rozhodnutí, která nabyla právní moci v kalendářních letech 2008-2014

Přehled kárných rozhodnutí, která nabyla právní moci v kalendářních letech [online]. Praha: ČAK, 2014 [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/assets/komora/prehled-karnych-rozhodnuti--stav-k-31--xii--2014.pdf>